

AZ ANGOL KORONÁZÁS.

Eredeti levél.

London, augusztus 11.

Az a nagy nemzeti ünnep, a mely Londonban végre ment, térnek, időnek, pompának olyan óriási méreteit foglalta magában, hogy úgy érezzük, tisztábban látunk, ha csak részletekben áll elénk a kép. Mert igazán minden, a mi ezzel a nappal függ össze, óriási méretek között mozog. Ha csak annyit mondunk is, hogy pl. a főváros, a hol az ünnepély lezajlott, ötödfél millió lakost számlál; hogy Edvárd király birodalmának csak egyik része, India, 160 millió alattvaló nevében küldte ide képviselőit; továbbá hogy némely gyarmat koro-

és halál közt lebegő király? A palota ablakai akkor tompa színű függönyökkel takarva, bágyadtan tekintettek le, mint a beteg ember megtört szeme. De a koronázás napján csillogtak a kristályablakok sorai s örömtől ragyogva nézett fel rájuk a százazrekéből álló tömeg tekintete, hogy most dicsőségében lássa meg a királyt. Minden pillanatban azt lehetett volna hinni, maga az uralkodó robban a palota kapuja elé, mert az angol országnagyok (peerek) mind viselik a királyi jelvények közül ezt a hármast: a biborszin bársonypalástot, a hermelinprém gallért és a koronát. Koronájuk maga is biborszin bársonyból való főveg, alul hermelin szegélyvel s e fölött tömör aranybronzcsal, melyet kereszt és lilom ékesít. Ugyanilyen jel-

ez megeskíti a királyt az alkotmány iránt való hűségre. Ezeket mind átadják neki, valamint a két kormánypálcát is; egyiken kereszt van, a másikon galamb; jelentése az, hogy hűséggel és békében, keresztényileg és kegyelmesen uralkodjék. Csak mikor már a méltóság összes jelvényeivel fel van ruházva, akkor következik az igazi koronázás. Az angol királyoknak két koronájuk van; az egyik még Szent Edvárdé volt; ez a lilomos aranykorona. Noha ennek ékkö disze is óriási értékű, (benn van az a kék zafir is, melyet a szent király még gyűrűben viselt s melyről erősen hitte, hogy gyógyító ereje van); mégis azt mondhatjuk, hogy ez a korona aránylag még egyszerű az u. n. császári koronához képest. Ezen aranyfelület egyáltalán

A KATONASÁG ÁTVONULÁSA A GABONAKALÁSZOKBÓL FONT KANADAI DIADALKAPUN.

AZ ANGOL KIRÁLY KORONÁZÁSA.

názásra jövő küldöttségének közel három hónapig kellett utaznia, míg ide ért, végre hogy a gyarmatok uralkodói között, a kik Edvárd király elé alattvalói hódolattal járulnak, némelyik 30—40 millió korona évi jövedelem ura s csak ékszerekben három millió értéket visel magán, — nemde ezek az adatok számban, pénzben, térben mind oly óriásiak, hogy kénytelenek vagyunk kimondani: ha ezekben a méreteken áll elénk a koronázás egész képe, nem tudjuk követni, felfogni; jobb tehát, ha csak egyes részleteket igyekszünk magunk elé állítani belőle.

A Buckingham-palota, a hol az udvar reggel összegyülekezett, az angol királyok rendes londoni tartózkodási helye. Ide, a palota elé tolongott még néhány héttel ezelőtt nagy csendben az aggodó tömeg, hirt hallani: hogy van az élet

vényeket viselnek az országnagyok feleségei is s az uszályos biborpalást szabása oly szigorúan van megállapítva, hogy pl. a nyolcz éves kis Clifton báróné számára, a kit rangjánál fogva szintén megilletett az, hogy ott legyen a koronázáson, szakasztott olyan öltönyt kellett varrni, mint anyja és nagyanja számára.

De magának a királynak a biboron, hermelin és koronán kívül egész sorozatát kell a jelvényeknek viselnie. Ezek az államhatalom kardja, melyet a lord Great Chamberlain (főkamarásmester) csatol fel a király oldalára, a mit térdén állva hajt végre. Ugyancsak ennek a tiszte az is, hogy a trónon ülő király czipője sarkát megérintse a Szent György lovagrend arany-sarkantyújával. A hűség gyűrűjét a királyi kincstár őre tartja kezében s csak abban a pillanatban adja át az érseknek, mikor

nem is látszik, mert teljesen ékkövekkel van borítva s a régi korona tetőrészt, mely sima, egyenes aranypántból állott, a császári koronán makkos tölgylevel-füzér helyettesíti: a makkok óriási hosszúságú gyöngyökből vannak, a tölgylevelek pedig gyémántból és smaragdból.

Mikor a bibornak az a lángszínű folyama ott hullámozott előttünk, mikor a gyémántok ezrei egészen elkápráztatták a szemet a Westminster-templom főhajójában, tekintetünket egyszerre valami bámulatos tisztaságú zengő hangok kényszerítették a magasba emelkedni s ott, a kóruson, a káprázatos kép fölött békés, hőtiszta fehér színben állott egy csoport, mintha angyalsereg szállt volna alá. A westminsteri fiúknak volt az, melybe az egész ország területéről válogatták össze a legszebb hangú fiúkat. A gyer-

mekhangok ezüst zengése épol megható volt, mint az, mikor egyszerre abbahagyták az éneket, mint a hogy a csalóány képes csak hirtelen megszakítani csattogó hangját s igazán, mintha angyali üdvözlét köszöntötte volna a székesegyházba lépő királyt legelőször, belépése pillanatában, mert csak az énekkari fűknak szabad így kiáltaniok: «Vivat Rex Eduardus, Rex Imperator! Vivat, vivat, vivat!»

A megérkező király első lépése a templomban nem a hatalomé, hanem az alázaté s szinte a szentírás szavai jutnak eszünkbe meggyőző erejükkel: «A ki megalázza magát, az felmagasztaltatik», mikor azt látjuk, hogy a királyi fő, a mely a világ legnagyobb birodalmának koronáját fogja viselni percek múlva, először is mélyen, alázatosan hajol meg a királyok királya előtt. Edvárd király és Alexandra királyné térdre

hallható válasza? És ime, erős, csengő hangon szólal meg Edvárd király: «Akarom».

«Megigéri-e Ön ünnepélyesen, Sir, és megesküszik-e reá, hogy az egyesült hármas királyságot s a hozzá tartozó gyarmatokat a törvények szerint fogja kormányozni?» Mire a király így felel: «Ünnepélyesen ígérem».

A most sorban következő kérdések és feleletek tartama alatt a király ülve marad, fején a bíbor «állami kalpag»-gal; de az utolsó válasz után «Mindezeket ígérem és fogadom» feláll, kalapját leveszi s jobb kezét a Szentírásra téve, így szól: «Mindazokat pedig, miket itt ígértem, megtartom» s ekkor a könyvet megcsókolva, így végzi be: «Isten engem úgy segítjen».

Pillanatról pillanatra nagyobb-szerűnek tesszik az egész szertartás s egymást váltják fel azok a percek, melyeknek fontosságát száza-

Alfréd királyában, kinek emlékeztet nemrég ünnepelte meg nemzete, mely alkalommal szobrát is leleplezték Winchesterben, az ősrégi angol városban. Ma is fennáll, norman jellegű kapuja s a mellette emelkedő Castle-Hall, az Arthur király legendái kerek asztalával, a dicsőséges mult felemelő és véres emlékeinek egész sorát öleli magába. Itt ostromolta István király Matildot, a ki asszonyi leleménységgel holt-nak hieszteltette magát, mire az ostromló sereg el engedte a gyászménetet vonulni s maga is tovább állott, mialatt Matild elmenekült s tovább folytatta harczát a bitórló ellen. Itt állt össze az első angol parlament is s a töredékeiben ma is fennmaradt emelvényről itt nézett végig III. Henrik a körje sereglett lovagokon.

Alfréd király idejében azonban még csak a parlament őstintzménye létezett. London még ekkor jelentéktelen hely volt. Tizenkét éven át a dánok birták, falai romba döntve, hidja elpusztítva, rakodóhelyei üresen álltak

A CANTERBURY-I ÉRSEK A KIRÁLY FEJÉRE TESZI A KORONÁT.

AZ ANGOL KIRÁLY KORONÁZÁSA.

ereszkednek az imázsámló előtt s első imájuk az, öntsön beléjük a Mindenható töredelmes lelket, hogy az Ur vacsorájára méltók legyenek.

Siri csend van, míg az uralkodópár könyörög. Mikor aztán a király felemelkedik, a némaságban a canterbury-i hercegérsek hangja rezdül végig az óriási székesegyházban; bemutatja a népnek Edvárd királyt s felszólítja őket hódolatul nyilváníására. A hercegérsek rezgő, gyenge hangja elhal s ekkor mennydörögve, harsogva zúg végig a válasz, mintha csakugyan egy ország, egy birodalom felelne, mintha az egész királyság hegyei visszhangoznának s tengerei zúgnák rá a választ: «Isten tartsa Edvárd királyt!» Aztán csend lesz ismét, hogy hallhatóvá legyen az agg egyházfő szava: «Sir, akarja-e felséged az esküt letenni?» Ekkor hangzik fel a király szava először. Az egész nép visszafojtott lélekzettel lesi, van-e a nemrég még oly beteg uralkodónak elég ereje a

dok magyarázzák meg, múltak századai, s melyeknek fontossága századokra hat ki, jövődők századjaira. A hogyan az érsek a királyt megkoronázza s aztán a hogy maga is letérdel rögtön a most már koronás király elé, a hogyan az ő szavára mind meghajolnak előtte, a hogyan először is fia, a trónörökös térdel atyja elé, koronáját is lábához téve, ezekben annyi a szépség, az erő, az értelem; annyi a mélység, hogy egyenként is nagygyá tennék a koronázást, mint látványt; együttvéve pedig csakugyan eleget ad arra, hogy érezzük velünk: ime, világra szóló, világtörténelmi esemény folyt le szemünk előtt.

György Ilona.

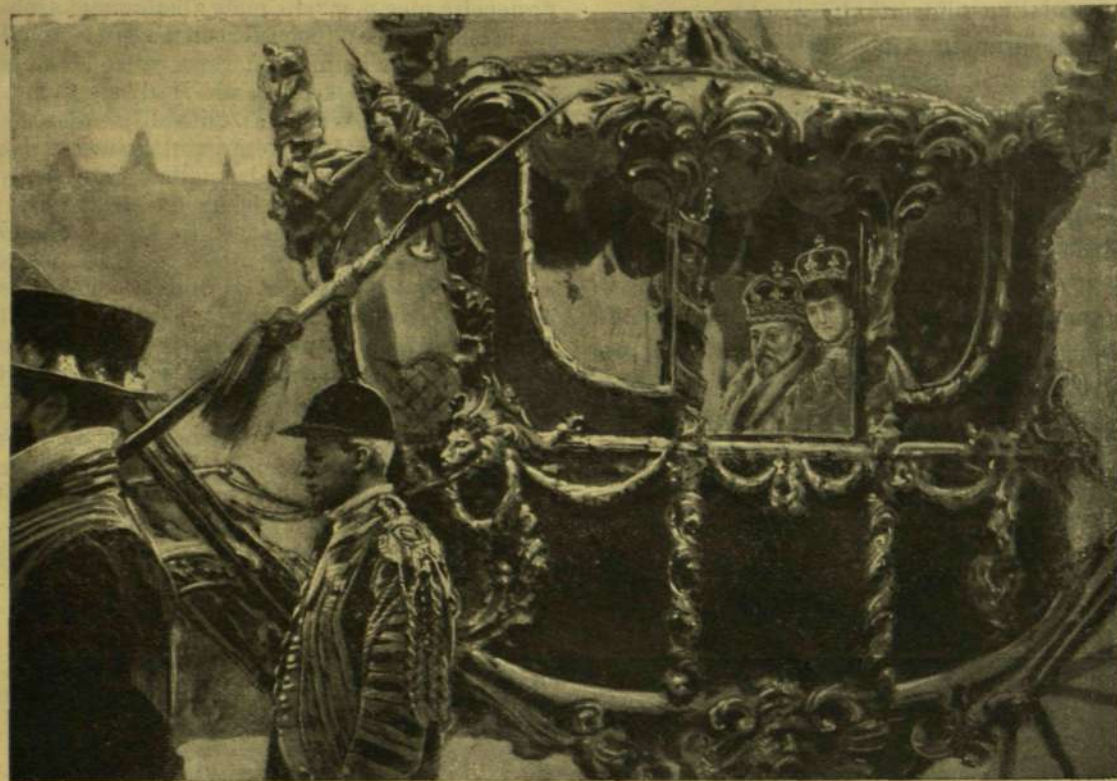
NAGY ALFRÉD ANGOL KIRÁLY EMLÉKEZETE.

A magyar nemzet történetének ezer év előtti kegyeltes alakjához, Szent István királyhoz hasonló bölcs államalkotót tisztel Anglia Nagy

s kikötőjében nem fordult meg hajó. Lakni is csak rabszolgák s jobbágyok lakták, a kiket a marczona dán katonák telepítettek oda. Alfréd elfoglalta a várost, falait újra felépítette, hídjait kijavította s megnyitotta újra a kereskedelmet.

Együttal hajóhadat is újra szervezte a dánok elleni harcra. Gyorsabb és erősebb hajókat állított azokéval szemben, fáradhatlan buzgalommal újra föllendítette a már már hanyatlásnak indult hajózást népénél. 897-ben már ura volt a tengereknek. Az akkor még Winchesterig elkalandozó dán hajók kalózeit elfogta s vára falaira akasztatta fel. Londonhoz közel egy egész dán hajóhadat elzár, úgy hogy menekvés nem volt lehetséges, a dánok tönkre verve ott hagyták hajóikat, a szárazföldre szökdöstek és szerteszét szóródtak.

A dánok elleni harc töltötte be Nagy Alfréd kormányzásának egész idejét. Ő is szenvedett tőlük nem egy vereséget, kivált kezdetben, mert jól fegyverzett és fegyelmezett csapatok ellen eleinte csak gyakorlatlan pór népet állíthatott, kiknek nem volt más fegyverük lándzsánál, s

A KIRÁLYI PÁR VISSZATÉRÉSE A KORONÁZÁS UTÁN A WESTMINSTER-APÁTSÁGBÓL.

kiket csak két hónapra hívtak be. Később azonban katonaságát is újra szervezte. A thánok — e hadakozó nép — sorait kibővítette azzal, hogy bizonyos körülmények közt földmivészeket s kereskedőket is bevett közéjük s megvetette az állandó hadsereg alapjait azzal is, hogy erődtelt helyeire hadi népet telepített, kiknek a vár falain kívül földterületeket ajándékozott.

Volt oly év, a midőn kilencz ütközetet vívott. Pedig minden ütközetben a sereg élén harczolt. Nagy megpróbáltatás volt rá nézve a 878-ik év. Emberei a dánok túleréjének megadták magukat, thánjai a tengeren át menekültek, várai romban heverték, templomait, kolostorait elfoglalta, papjait, apácáit kardra hányta az ellenség. Minden elveszettnek látszott. De Alfréd mégsem csüggedett. Összeszedte ismét minden erejét s végre is teljes győzelmet aratott a dánokon.

De Nagy Alfréd több volt, mint csupán katona. Iskolákat alapított, melyeket a nemesek gyermekein kívül a kereskedők és szabad polgárok gyermekei is látogattak. «Hajom — mondá — az, hogy népemnek minden szabadon született gyermeke folytassa a tanulást mindaddig, míg csak tökéletesen nem tudja olvasni a szentírást angolul.» E célból tudósokat is hívatott udvarához; ő maga is számos történelmi és vallási munkát fordított angolra. Plegmind érsekkel pedig megíratta az angol-szász krónikát. Ő volt az első angol prózáíró, a ki lehetővé tette a IX-dik, X-dik és XI-dik században az anyanyelven való írást s így megvetette az angol nyelv és irodalom későbbi nagyszerű fejlődésének alapjait.

Nemzete nevelése nem elégitette ki, hanem megnyitotta az utat az idegen országokkal való összeköttetésre is. Így érintkezésbe lépett Rómával és Franciaországgal; egy püspököt Indiába küldött és követéseket menesztett a konstantinápolyi császárhoz, Németországba s a kordovai nagy kalifához. Megnyitotta a Balti- és a Közép-tengert a kereskedelemnek, jelentést íratott egy sarkutazóval grönlandi útról, egy másik hajóval pedig a svéd és porosz partokról. Egész határozottsággal lehet állítani, hogy a földrajzi ismeretek Nagy Alfréd korában túlszárnyalták azt, a mit a XV-ik században, közvetlenül Amerika fölfedezése előtt tudtak a világról.

Mindezek mellett idegen kereskedőket, iparosokat, művészeket, arany- és ezüstműveseket hívott be a külföldről. Törvénykönyvet is adott népének, összeválogatva a régi törvényekből azt, a mi megfelelt az idők szellemének s népe szokásainak s elvetve a többi, a mi elavult. Alkotó elméje itt ragyogott legfényesebben, mert bölcsen felfogta s megértette, hogy ez intézményeknek a népek jelleméből kell kinőniök, csak akkor állhatnak fenn tartósan.

SZENT EDVÁRD KORONÁJÁT A WESTMINSTERI ALDÉKÁN, A WELSI ÉRSEK ÉS OXFORDI PÜSPÖK KISÉRETÉBEN A WESTMINSTERI APÁTSÁG TEMPLOMÁBA VISZI.

A TESTÖRSÉG FELVONULÁSA.

AZ ANGOL KIRÁLY KORONÁZÁSA.

Így mentette meg Nagy Alfréd ezer évvel ezelőtt Angliát és Európát az északi barbárságtól. Az angol világuralom nagy részben neki köszönheti mai hatalmát, kiterjedését.

A nagy király életrajzát Asser írta meg körülményesen, arcmása azonban csak pénzén és könyveiben maradt fenn. Mert a mellett, hogy figyelme a kormányzat minden ágára kiterjedt, a pénzverést sem hanyagolta el. Ő hozta be Angliába az ezüst pennyt. Ezek a pénzek Alfréd szakítatlanul van ábrázolva, a mi megfelel Asser jellemzésének, hogy «csinosabb és kellemesebb küls-jű volt testvéreinek».

Van azonkívül egy régészeti lelet, a híres athelneyi kincs, melyen Nagy Alfréd alakja fennmaradt. Ezt 1690-ben fedezték föl Somersetshireben s eleinte kormánybot hegyének, zászlórúd végének vagy Alfréd saját ékszerének tartották, mivel előreszén kristálylap van, melyen keresztül mindkét kezében lilomot tartó férfialak látható, hátsó lapja pedig aranylemez, szintén lilommal s az egész delfinhez vagy más tengeri szörnyhöz hasonló groteszk ábrázolatban végződik. Újabb kutatások szerint azonban a tárgy nem egyéb, mint könyvjelző. Alfréd ugyanis Szent Gergely «Pastorales»-eit lefordította s abból egy-egy példányt országa minden püspökének megküldött. Ennek előbeszédében ez van: «Királyságom minden püspökének küldök egy példányt s mindenik könyvében van egy 50 mancis (körülbelül 380 korona) értékű vessző, s Isten nevében parancsolom, hogy senki se vegye ki e vesszőt a könyvből.»

Temetkezési helyéről sem maradtak fenn biztos adatok. A winchesteri székesegyházban, Európa legremekesebb s a római Szent Péter-templom után leghosszabb székesegyházában fekszik Alfréd fia: Edmund, atyja: Ethelwulf, továbbá Kanut, Rufus, s más régi királyok. De maga Alfréd nincs itt. Nem sokára azután, hogy William Rufus, a vörös Vilmos ide temetkezett, e székesegyház tornya összedőlt s a néphit ennek abban látta okát, hogy egy oly istentelen ember az Isten házába temettetett el. Temetésekor, — mint Carlyle mondja — sok szem maradt szárazon. Alfréd királyt azonban nem itt tették nyugalomra, hanem Hyde-Abbeyben, de sirja hollétét itt sem jelzi semmi kő vagy emlék.

A régi monda szerint Nagy Alfrédet is a winchesteri székesegyházban temették volna el, de a lelke följárjt éjjelente kísérteni. Hiába próbálták a sirt exorcizálni a szokásos formulával: «Pihenj, pihenj, nyugtalan lélek!» Így aztán kénytelenek voltak a tetem átköltöztetéséről gondoskodni a Hyde Abbeybe, a nélkül azonban, hogy nyugó helyet megjelöltek volna. De ha jeltelen maradt is sirja, emléke ott él minden igaz angol szívében.

EGY BUDAPESTI EMBER ÉLMÉNYEI KHINÁBAN.

Leírtam e lapok korábbi számaiban a kínai hadjáratban átélt viszontagságokat s most még befejezésül a háború végéről mondok el néhány jellemző dolgot és hazautazásunkról számolok be.

A háború befejeztével, vagyis mikor már számot tevő ellenállástól tartani nem lehetett, a híres nagy fal közelében volt csapatunk s azt hittük, hogy most már haladéknélkül vissza fogunk térni, pedig még elég sokáig kellett ott maradnunk. Majd visszavezényelték bennünket Nan-Su-Sien-be, hol nem volt más dolgunk, mint minden nap lóháton megjárni a vidéket, hogy a békét teljesen helyreállítsuk és biztosítsuk. És ehez csakugyan serényen hozzá is láttunk. A béke alatt természetesen csak átvitt értelmű állapotot kell értenünk, mert biz az teljesen máig sem állott be. Hiszen csak nem rég jött híre, hogy két francia tiszte és több hittérítő megölték. Ám elgondolhatjuk, hogy minő viszonyok uralkodhattak ott közvetlenül a háború lefolyásai után, midőn a kínai csapatok leveretésének híre táviró és sajtó híján egyáltalán nem terjedt szét a nép között, és a melynek közönyéről, hidegvéréről európai ember nehezen alkothat magának fogalmat, hiszen — mint láttuk — a megostromolt városok közepén békésen szántogattak, boronáltak, az iskolás gyermekek pedig énekeltek az iskolában, míg a beütő melinit-golyók a komoly valóra nem ébresztették őket.

A béke helyreállításának munkája első sorban a «kompromittált» boxer mandarinok «zár alá helyezésétől» állott. E célból hat emberből álló őrzáratok indultak a gyanus városba, a hol a kínai kém egyenesen az illető mandarin lakásához vezetett bennünket, abban az időpontban, midőn a mandarin éppen «sziesz-táját» tartotta, mi kínai fogalmak szerint erős ópiumos mámorot jelent. A mámoros embert valamely ürügy alatt leírtuk, kocsiába vetettük és meg sem álltunk vele, míg az európai bizottság ítélő széke elé nem vittük. Ez a bizottság a megszálló hadseregek egy-egy tisztjéből, ennél fogva osztrák-magyar tisztből is állott, de részt vett benne egy mandarin is, ki, — a mint ez rendszert lenni szokott, — a legkegyetlenebb volt a boxerek híveivel szemben és mindig a lenyakztatásra szavazott.

Az ilyenféle békecsinálás nehéz és fárasztó munkája közben, — midőn átlag 30—40 kilométer tettünk meg naponként, — esett a francia nemzeti ünnep, július 14-ike. A kínaiak látva az előkészületeket és megértve az ünnep politikai jelentőségét, maguk is sok száz zászlót tűztek ki, nagy rakás tűzijátékszerrel kedveskedtek, azonkívül Puotling-Fuból egy teljes kínai színészárság érkezett le, mely déltől kezdve éjjeli két óráig szakadatlanul játszott. Este elűtögettük a tűzijátékhoz való szereket s az ünnepély óriási takarodóval és fáklyásmennettel fejeződött be, a mely

utóbbi, úgy látszik, kínai eredetű, mert senki sem érti annak hatásosabb rendezését, mint a kínaiak. A francia nemzeti színekkel befestett lámpások sokaságában egyszerre csak feltűnik egy óriási vízőlön előtti szörny, egy husz méteres sárkány színes papírból, belül kivilágítva, s a fény ringadozása menetközben életet látszó adni a csodás és ijesztő alkotmánynak, a mint a kulik póznák végén magasra tartva vitték fejük fölött.

Következő napon parancsot kaptunk, hogy induljunk vágyaink eddigi célja és képzeldésünk örökös tárgya: Peking felé; beraktak bennünket a vasuti kocsiába és elindultunk a mennyek birodalmának fővárosába.

Nyolcz óráig tartó út után az amerikai vasuti kocsikban egyszerre csak elkiáltá a kalauz a «Peking» nevet, a mi elég furosán hangzott, mert nagyon kevés európai vasuti utazó füle hallhatta eddig. Előttünk ott feküdt az óriási város, melynél nagyobb és csodásabbat nem alkotott talán még az emberiség. Még a nyugat-ázsiai ezeréves óriási városromok sem ütnek meg azt a mértéket, melylyel Peking a feléje közeledő meglepi.

Megérkezésünkhöz kínai zenekar volt kirendelve, melynek fűlsikető és éktelen lármája iszonyú volt. Csodálkoznunk kell, hogy négyszáz millió ember olyas valamiben gyönyörködhetik, a mi nekünk szörnyűséges macskazenének tetszik, míg viszont ők valószínűleg a mi zenénket tartják élvezhetetlen lármának.

Pekingben csoportosult össze a megszálló hadsereg. A mi zászlóaljunk, mely 20—30 embernyi őrzáratokra volt szétforgácsolva, itt gyűlt újból össze; de bizony sok kedves ismerősünk és barátunk hiányzott már ennél az összpontosításnál! A két zászlóalj 2000 embere leolvadt 1500 főre; habár ez a hiányzó 500 ember nem feküdt mind a kínai hantok alatt, — mert sokat gyöngékedés és betegség miatt hazaküldtek, másokat meg ott kellett hagyni a kínai kórházakban.

A helyreállított angol vasuti vonalon egy nap alatt Takuba érkezünk, melyre sehogy sem tudtunk reáismerni. Midőn kiszálltunk ott Kínába való érkezésünkkor, a nagy hidegben még a hadihajók is be voltak fagyva; most pedig 55 fok Celsius volt a sátrak alatt a hőmérsék. Nagy bágyadság vett rajtunk erőt, midőn a «Ville de Majunga» fedélzetére szálltunk és egyszerre négy nagy hajóval indultunk vissza Franciaország virányai felé.

Útközben is sűrűn fordultak elő halálesetek, azonkívül mintegy 30 embert súlyos betegség miatt partra is szállítottunk. De azért vígság és vidám móka uralkodott véges-végig a hajón; a mi burleszket a nyugat és Kína sajátos civilizációja csak felmutatni képes, azt mind megismételtük. Feledhetetlen emlékeim maradnak azok mindenha. Hiszen keresztül-kasul jártam volt magyar ember létemre Kínát kevesebb idő alatt, mint a mennyibe került volna még 25 évvel ezelőtt bekalandozni Budapestről Erdélyt. Hiába, ma már szinte megsemmisültek a távolságok!

A czikk írója kínai öltözetben kínai szolgájával.

«EGY BUDAPESTI EMBER ÉLMÉNYEI KHINÁBAN» CÍMŰ KÖZLEMÉNYÜNKHÖZ.

Otvenkét napi hazautazás után, melyben hat napi erős vihart álltunk ki, — megérkezünk Marseillesbe a lakosság leirhatatlan tüntetése között, a melyre csakis a francia nép képes, ha nemzeti diadosságról van szó.

Két nappal később kivetkőztünk a felszerelésből és én megváltottam jegyemet Budapest felé...

Kelenföldön várt a családom. Az első szava az anyámnak ez volt.

— Megsebesültél-e fiam?

Visszagondolva a rémséges csata-jelenetekre, hol a golyózápor közepett órákig vesztegeltünk, jégdarabos vizen gázoltunk, tetőtlen házakban éltünk éjszaksarki hidegben, 13 hónapon keresztül egyetlen egyszer sem háltunk ágyban, fanatikus ellenség közt jártunk-keltünk, holakkal telt kutakból ittunk, meleget alig ettünk, — nem mertem mindjárt kimondani a választ. Előbb végig tapogattam tagjaimat, — és csak azután jelentettem ki:

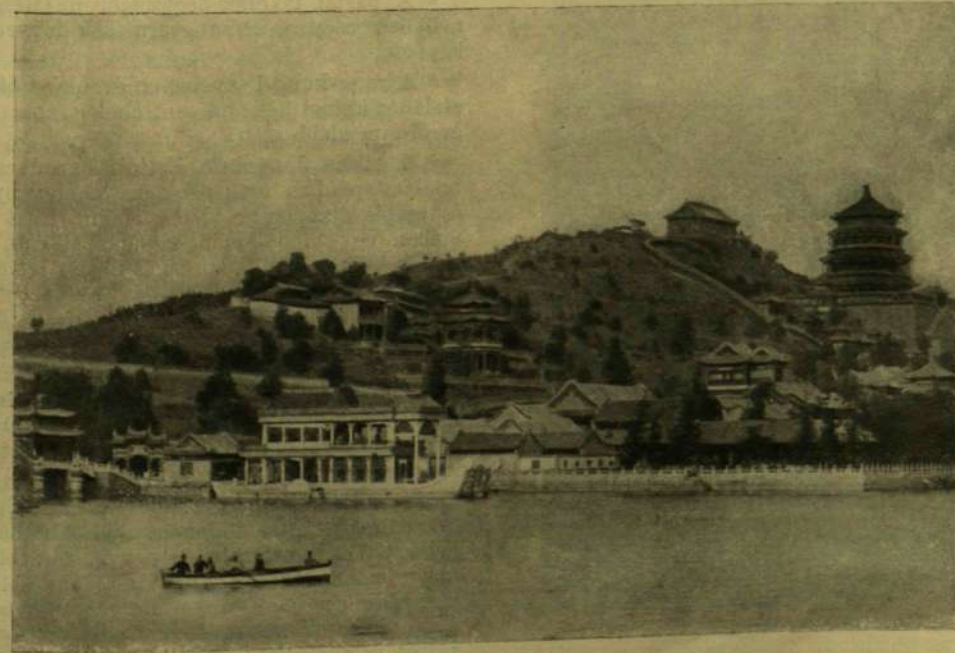
— Semmi baj, anyám.

Keszler Albert.

SÓ NÉLKÜL.

A czethal-öböl környékén lakó hottentották könnyű szerrel juthatnának sóhoz, korlátlan mennyiségben, csak a tengerparti kiszáradt gödrökből kellene összesöpörni, de ők még ezt se teszik meg. Ezek az emberek soha nem esznek sót és nem is érzik a hiányát. A délkeleti Afrikában lakó damara nevű népfaj is teljesen só nélkül él, hasonlóképp Dél-Amerikában és Szibériában is vannak néptörzsek, melyek mondhatni méregnek tartják a sót és undorodnak tőle. Ezekből a példákban az következik, hogy téves az a közfelfogás, a mely azt tartja, hogy a só föltétlenül szükséges az emberi szervezetnek, hogy egészséges maradjon s hogy só nélkül az emberiség nem tudna fennmaradni. Más részt azonban nem szabad megelégedezni arról, hogy a sót nem evő emberek szervezete is jut bizonyos mennyiségű só — ha nem sok is — a taplálékból s a mennyiben az ilyen népek majd mind tenger mellett laknak, a sós tengeri levegővel is lélekeznek be sót. Ez azonban nagyon kevés ahhoz képest, a mennyi sót mi elfogyasztunk.

Ha nem volna só, ez igen gyökeres változást hozna létre életmódunkban. Rendes táplálék szereink közül kimaradna pl. a sonka, szalonna, minden más egyéb besózott húsféle, kizárólag friss és füstölt húson kellene élnünk. Vaját is úgyiszlóván csakis a falusi emberek

A KHINAI CSÁSÁRNÉ NYÁRI PALOTÁJA PEKINGBEN.

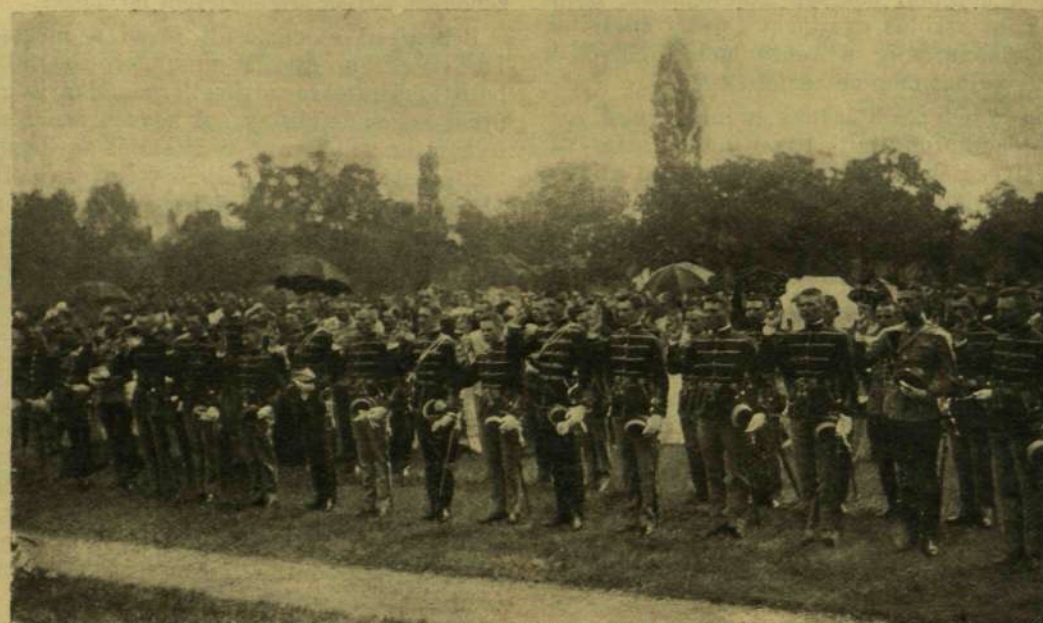
AZ AKADEμία TANÁRI KARÁNAK MEGÉRKEZÉSE.

ehetnének, mert a teljesen sótlan vajat nem sokkal lehet tovább eltartani, mint a friss tejet s így messzebbre szállítani lehetetlen volna.

A só tudvalevőleg a legjobb, legegyszerűbb és legolcsóbb szer az élelmi szerek eltartására; nélküle nagyon meg volnának nehezítve a civilizálatlan vidéken vagy messze tengereken való utazások. Ezért, ha nem volna só, a mivőlőds századokkal el volna maradv a Európa talán ma se tudna még Amerika létezéséről.

A tenger vize, ha nem volna benne só, külsőleg csak kevés változást mutatna. Sokan azt mondják, hogy ha édes vízből állna a tenger, a fenekére leszálló szerves anyagok megmérgeznék a világot. Ez azonban tévedés, mert hiszen a nagy, belföldi édes vizi tavak vize tiszta marad. Minden tonna tengervízben körülbelül 32 kilogramm só van, tehát összesen elég volna arra, hogy a világ egész szárazföldjét 60 méter magasságban be lehetne földni vele. Azt kellene hinni, hogy ha a tengerből kivonható minden só, a víz felszíne alább szállna. Azonban az sem úgy van. A tenger színe ugyanolyan magas maradna, mint most, mert egy tonna só s tengervíz ugyanannyi helyet foglal el, mint egy tonna édes víz. A legnagyobb különbség, ha a tenger édes vízből volna, az éghajlatban állna be, mert a mi átlagos évi középhőmérsékletünk körülbelül egy fok Celsiuszal alább szállna, a tavasz később állna be, mert az Atlanti tenger északi részét áprilisig vagy májusig jégpáncél földné. A tél mind hidegebbé válnék, mert a nap heve nem volna elegendő arra, hogy ezt a roppant jégtömeget megolvassza. Európa talán soha ki se jutott volna az egykori jégkorszak-

ból. Föltéve azonban, hogy az állapotok nem alakulnának ilyen veszedelmesen, az édes vizi tenger mégis sok tekintetben éreztetné hatását.

AZ ESKÜTÉTEL.

Egész másképp fejlődtek volna a halak is édes vízben, mindenképp fölött pedig kevesebb volna a hal. A csúszó-mászó állatok ellenben nagyon megszaporodnának. A sekélyebb vízmedencék-

ben talán krokodil-szerű szörnyetegek volnának az urak; az ichtyosaurasok s más egyéb hasonló, édes vízben élő őslátatok alighanem megvolnának ma is, mert ezeket az édes vizi tavak, mocsarak elapadása pusztította ki.

Az államok pénzügyeire is nagy hatással volna a só hiánya. A mi országunk, Franciaország és Olaszország elvesztenék jövedelmüknek jókora részét, India is kevesebbet jövedelmezne Angolországának, mert elmaradna a só-egyedáruságból vagy a só-adóból eredő haszon. Számos iparág is szenvedne, vagy éppen lehetlenné válnék a só hiányában.

EGYVELEG.

* **Meglepő gyorsaság.** Az elsenhali papírgyárban reggel hét óra 37 perczkor három élőfát kivágtak s kilenc óra 34 perczkor a fából készült papiros már a nyomdába került, honnan tíz órakor a rá nyomtatott hírlap első példányát kiadták. Így tehát az élő fából 145 percz alatt újság lett.

* **Drágul az elefánt.** Indiában ezelőtt hatvan évvel egy teljesen kifejlett elefánt ára ezer korona volt, most azonban 24 ezer koronán is alig lehet egyet kapni.

* **A világ leggyorsabb czirkáló hadihajója** most az angol állam hajógyárában készül. Gépe 22 ezer

GYÜLEKEZÉS A TÁBORI MISÉHEZ A VÉRMEZŐN AZ AUGUSZTUS 18-IKI KATONAI SZEMLE ALKALMÁVAL.

A KIRÁLY SZÜLETÉSNAJPA.

Országsgzerte mindenütt megül augusztus 18-ikát, I. Ferenc József születése napját s minden felekezet templomában buzgó imádságot rebegnek, hogy Isten sokáig tartsa meg, éltesse a jó, öreg királyt. De a hazában — mint ez természetes is — sehol sem ünneplik olyan fényesen a nevezetes napot, mint Budapesten, az ország szívében, hol főképen a nagyszámú katonaság kölesönöz az ünnepélynek fényt és különös érdekességet.

Mindjárt napfelköltekor megdördülnek a mozsárgyűk a Gellért-hegyen s huszonegy lövésük hirdeti az ébredező főváros lakosságának, hogy a király születésnapja felvirradt. Nem sokára mindenfelől harsógó katonazene hangjai hallatszának s jobbról is, balról is feltűnnek a katonák tömött sorai, a mint diszruhába öltözve s cserlevéllel ékesített csákokkal századonként, ezredenként vonulnak a Vérmező felé, gyalogosok, lovasok, tüzérek nehéz ágyúikkal, majd roppant nagy társzekerrel is.

Megmozdul a polgári lakosság is. Ezer meg ezer ember végtelen sorokban siet mind át Budára. A hatalmas hidak léptei alatt s a kis fürge csavargózók alig győzik szállítani a tömédek népet. Mindnyájan a Vérmező felé igyekeznek.

A nagyterjedelmű Vérmezőt csakhamar ellepik a katonák nyilegyenes sorai, a mint ott szépen, szakaszonként felállottak: elől a gyalogság, aztán a huszárok, majd a tüzérség, leg hátul a podgyászós szekerek, köröskörül pedig a roppant számú nézőközönség.

Halk moraj tölti el az egész környéket, de máskülönb türelemmel várnak, mert ismerik a katonai pontosságot s tudják, hogy sokáig nem kell várniok. S csakugyan ime, Budavár felől vágatva érkezik egy huszár s harsógó trombita-hanggal tudatja, hogy herczeg Lobkovitz hadtestparancsnok jön!

Meg is érkezik nemsokára ragyogó díszegyenruhájában, zöldtollas kalepjában, utána egész sereg aranytől csillogó tábornok és tiszt. Gyorsan lekanyarodnak a Vérmezőre, hol azonnal felhangzik a parancsnokok harsány vezényszava s a hadoszlopok, mint egy-egy óriás gép, egyszerre tisztelgésre kapják fegyvereiket, melyek messzire csillognak a ragyogó napsugárban. Megszólalnak a trombiták is s harsogva üdvözik a főparancsnokot, a ki kíséretével együtt végiglovagol a mozdulatlanul álló sorok előtt.

Ezután megkezdődik a tábori mise, melyet a szépen feldíszített sátorban tartanak. Majd imára vezénylik a legénységet s következik az úrfelmutatás, mire a csapatok egymás után, szakaszonként sortűzet adnak. Mennydörgő mo-

raj reszketteti meg a közeli házak ablakait s vékony, alig észrevehető füst terjed a térségen. Megszólalnak a Naphegyen felállított ágyúk is, mire a hadtestparancsnok tábornokai élén a tér közepére lovagol, hol egymásután elvonulnak előtte zeneszó mellett a csapatok.

Ezzel bevégeződik a szép ünnepély s a katonák véget érni alig akaró sorokban visszatérnek kaszárnyáikba, hol a nap örömeire ebéd s «dupla lénung» várja őket.

A király születésnapja különös örömnep a Ludovika-Akadémia növendékeire nézve, mert ilyenkor avatják föl azokat, a kiket Ő Felsége hadnagyká kinevezett.

A vérmezei díszszemléről tehát a növendékek visszamennek az akadémiába, hol a tiszté avatás végbe szokott menni. A felavatandók már ekkorra hadnagyi egyenruhába öltöztek s így vonulnak ki az akadémia kertjében fölállított Ludovika-szoborhoz.

Az idej felavatásról bemutatunk pár képet. A szobornál megjelent az egész tanári kar, élén Nyíry Sándor vezérkari ezredessel; előbb dr. Auer Jenő honvédelmi miniszter beszédet az ifjakhoz, majd egy segédtest felolvasta az esküimintát, melyet a növendékek mindnyájan utána mondtak, azután összezsápták kardjai-

TÁBORI MISE A VÉRMEZŐN AZ AUGUSZTUS 18-IKI KATONAI SZEMLE ALKALMÁVAL.

kat. Most Nyíry Sándor parancsnok lépett elő s hazafias beszédben fejtegette az új hadnagykok jövőbeli feladatait. Lelkes eljenzésben törtek ki az ifjú tisztek s egyikőjük köszönetet mondott úgy a parancsnoknak, mint a tanári karnak.

Azután diszlakomára mentek az új tisztek, kiknek életében oly nevezetes és öröndetes fordulópontot jelent a király születésnapja.

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A TENGERTPART.

A véletlen úgy akarta, hogy a «Vasárnapi Ujság» 32-ik számában megjelent, Mátyás királyra és Novira vonatkozó cikket éppen Noviban olvassam és dr. Horváth Géza barátommal bizony egész mohósággal nekiesztünk a templomoknak, hogy a Mátyás király emléket őrző tárgyakat megsejmeljük. Eleve két-ségünk támadt az iránt, hogy az oltár és a gyóntatószék két madara holló legyen, mert eltekintve attól, hogy a Corvinok hollója gyűrű nélkül, kettősen, mint szimmetrikus ékítmény, csak erőszak árán képzelhető, az a két madarak még hosszúnnyakú is; feje a csőr alakjánál fogva inkább páva, mint bármí más.

A szemle eredménye az, hogy az épület lehet Mátyás korabeli, de az oltár oldalain alkalmazott két szimbolikus madár határozottan páva; fejének alakja, hosszú nyaka, hosszú farka, hozzá színezete, mely kék, viola és vörös zománcz, félreismerhetetlenül azzá teszi. Innen vétetett azután ez az alak a gyóntatószék számára, mint a lap hozta; de ennek a gyóntatószéknek szakasztottan alakításai, számszerint három, ott vannak Novi főtemplomában is; mind a négy gyóntatószék fenőfából való, olaj-festékkel mázolt és semmi sem tanúskodik arról, hogy «régiségek» volnának; használatban a kis templomban levő. Különb az oltár egész becsületességgel meg is mondja a kort, a melyről komolyan szó lehet. A tabernakulum helyén t. i. a boldogságos szűz szobra van üveg alatt, alatta egy ovális, márványozott festésű tábla; ezen pedig 1767—1806 évszámok; nyilván annak bizonyosságául, hogy az oltár 1767-ben készült, 1806-ban restauráltatott. Más évszám nincsen az oltáron. A faragott alakok mind a XVIII századra utalnak; a kétoldalt látható szalagokon a «Slava tebi Kríste» és «Bogu Hvale!» feliratok nyilván gyárilag készült sárgarézt betűkből vannak összeállítva.

Novi, 1902 augusztus 12-én. Herman Ottó.

A VERSECZI KIÁLLÍTÁS.

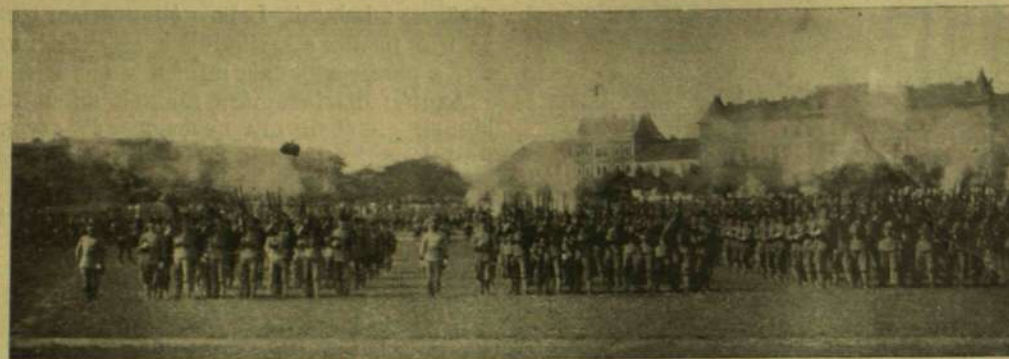
A közgazdasági tényezők arányos fejlesztésére nézve igen fontos feltétel az, hogy a vidéki központok ipara és gazdasága megerősödjék.

* A latin miséből átvéve, hol értelmök: «Laus tibi Christe» és «Deo gratias!»

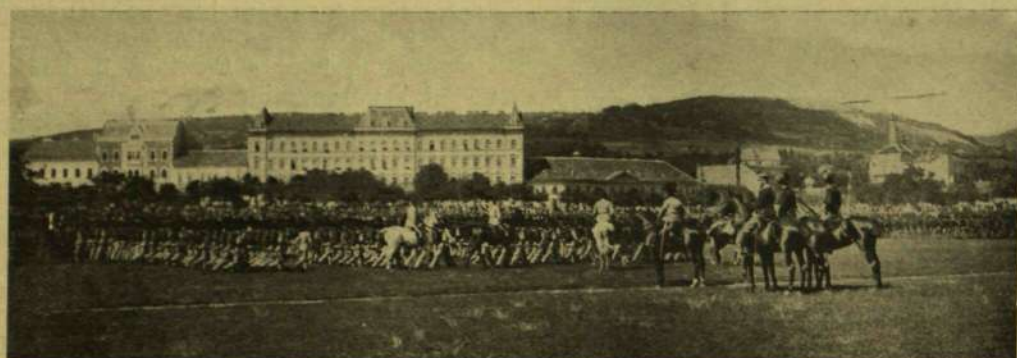

AUER HONVÉDELMIKÉSZ BESZÉDET INTÉZ AZ ÚJ HADNAGYKORHOZ.

HADNAGYOK ESKÜTÉTELE A LUDOVICA-AKADEMIÁBAN AUGUSZTUS 18-AN.

Dísztlás.

A csapatok elvonulnak Lobkovitz herceg hadtestparancsnok előtt.

KATONAI SZEMLE A VÉRMEZŐN, AUGUSZTUS 18-ÁN.

A sok eszköz közül, melyet ennek előmozdítására fölhasználnak, egyike a legszokottabbaknak a kiállítások rendezése. A kiállítások ugyanis a fogyasztót közelebb hozzák a termelőhöz, a termelőt pedig tökéletesedésre, haladásra buzdítják.

Ez volt a célja a verseczi és verseczjárás kiállítás rendezésének is, melyet Nagy Boldog-Asszony napján nyitott meg Láng Lajos kereskedelmi miniszter, hirdetőn nagy figyelemmel hallgatott ünnepi beszédében a munka dicsőségét és hatalmát.

És azon a vidéken, a hol különböző nemzetiségek laknak együtt, tényleg a becsület munka tere az, a melyen a bármely nemzetiséghez tartozó komoly elemeknek találkoznok, egymást megérteni, megbecsülni és így békésen együtt működniök kell.

A kiállítás egy magas szőlőhegy alján épült és így igazán remek háttérrel bír. Főépülete a nagy iparsarnok, mely körül a mezőgazdasági, háziipari és gépesarnok sorakoznak. Valamennyi, mint képeink mutatják, a meglehetősen ismert kiállítási stílusban épült. Az általános benyomás igen kedvező és a helyi, valamint a közeli vidéki nagy közönség sűrű csoportokban látogatja a tárlatot.

Emeli a látogatottságot a kiállítás idejére tervezett számos kongresszus és délvideki ünnepély, melyekből bizonyára gyakorlati haszna is lesz Versecz városának. E város még néhány évvel ezelőtt leginkább szőlőtermelésből és borászatból élt, újabb időben azonban a gyári és kézműiparra tért át, mely a változott körülmények folytán biztosabb keresetet nyújt.

Az iparfejlesztés ügyének kívánt tehát ez a kiállítás szolgálatot tenni és mindenki, a ki látta, óhajtja, hogy e cél el is érje.

G. M.

SZOBORLELEPLEZÉS VERSECZEN.

Hazánk déli részének egyik kiváló városában, Verseczen — hol most éppen mezőgazdasági és iparkiállítás is van, — e hó 18-ikán leleplezték le a király mellszobrát, melyet Tilgner hazánk fia mintázott. A szobrot ott állították fel a régi, immár száz éves nyilvános kertben, szemközt a boldogult Erzsébet királyné emlékével, melyet 1899-ben emeltek.

A király szobrának leleplezése szép ünnepély keretében folyt le. Először a himnusz énekelt a verseczi dalos kör, aztán Rittinger Ede magyar ünnepi beszédet tartott, majd Schulz Lénárd német, Brasován Sz. pedig szerb beszédet mondván, egy-egy német és szerb dal elhangzása után Weifert Károly pol-

gármester lendületes magyar beszéddel átvette a szobrot s a szózat elénekülésével véget ért az ünnepély.

MAGYAR ZÁSZLÓ AMERIKÁBAN.

Az «Országos Nemzeti Szövetség» tudvalevőleg díszes nemzeti zászlót küld a nemzeti összetartozás jelképekül Amerikába kivándorolt honfitársainak, hogy ez emlékeztesse őket elhagyott hazájukra s ébren tartsa bennük a hazafias érzetet. A zászlót néhány héttel ezelőtt nagy ünnepélyességgel szentelték fel s e hó 17-ikén indították útnak az Új-világ felé. Három vállalkoztak arra, hogy elkísérik hosszú útjára: Zseni József, Szébenyei József és Papp Imre.

Korán reggel indult a zászló hosszú útjára. Nagy közönség gyülekezett ez alkalomra a keleti pályaudvar előtt, közte számos hazafias egyesület s a Nemzeti Szövetség tisztviselői s igen sok tagja. A lobogót Zseni József a «Szózat» énekése közben meg egyszer kibontotta, a pályaudvari épület utolsó lépcsőfokára állva, Balázs Árpád, a Nemzeti Szövetség elnöke pedig lelkes beszéddel búcsúzott el tőle. Még többen is tartottak beszédet s aztán a közönség a pályaudvarra kísért a lobogót, mely 8 óra 50 perczkor indult el útjára.

APRÓSÁGOK BARNUM ÉLETÉBŐL.

A kilencz évvel ezelőtt meghalt világhírű amerikai reklámszínésznél, Barnumról érdekes visszaemlékezések közöl a «Century Magazine»-ben egy régi barátja s néhány anekdotában jellemző vonásokkal mutatja be egyrészt Barnum humoros hajlamait, másrészt jószívűségét. Barnum tudvalevőleg Connecticut állam Bridgeport nevű városában lakott, mely felvirágzását nagy részben neki köszönheti. Itteni birtokán mindig volt valami csodaállat, vagy más egyéb nevezetes dolog, a mi fölkelte az emberek kíváncsiságát. Egyszer például elefánttal szántottat birtoka egyik dombos részén, mely a vasút mellett feküdt. Ez a «mezőgazdasági újítás» természetesen rendkívüli érdeklődéssel találkozott a vasút utasai részéről s csakhamar belekerült valamennyi újságba, pompás ingyenes reklámul szolgálva Barnumnak. Azt mondják, hogy messze földről kapott gazdától leveleket, melyekben kérdezték, mennyi szénát eszik egy elefánt napjában s hasznos volna-e elefánttal szántani ökrök vagy ló helyett. Barnum e kérdésekre mindig így felelt: ha valakinek

van New-Yorkban egy nagy muzeuma s egy nagy vasut vezet a birtoka mellett, tele utasokkal, a kik látják a szántást, akkor nagyon jövedelmező dolog elefánttal szántani. De a kinek mindez nincs meg, az csak szántson lóval és ökrrel.

Tizenkilenc éves korában Barnum Danbury városában újságot szerkesztett s merész szókimondása miatt sok baja volt a hatóságokkal és magánosokkal. Egyszer száz dollár bírságra és két havi fogságra ítélték, mert a város egyik előkelő polgáráról, a ki nagyon vallásos ember hírében állott, azt írta, hogy megszarolt egy védtelen árva gyereket. A dolog igaz volt s a városi nép ezt tudva, mikor Barnum a fogságból kiszabadult, nagy tömegekben várta s elneve és hafogatú kocsin, zenekísérettel mellett szállította haza.

Nagyon szerette Barnum a gyermekeket s boldog volt, ha látta azt az örömet, csodálkozást és lelkesedést, melyet mutatványai a gyermekekben keltettek. Erről sok megható történetet beszélnek. Így szokása volt, hogy mikor mutatványainak új évadja következett, nagy karavánokban vonultak fel látványosságai New-York utcáin. Az ily meneteknek az irányja pontosan meg volt szabva a szerint az elv szerint, hogy csupa olyan utcákon menjen végig, a hol a legnagyobb feltűnést kelti. Egy ily alkalommal egy szegény fiúcska, a ki megbetegedett s megmondták neki, hogy nem mehet el nézni a nagyszerű látványosságot, mely az ő lakásuktól jó messzire volt elvonulandó, levelet írt Barnumnak, s arra kérte, vezesse a karavánt az ő utcájukon keresztül, mert ő nagyon vágyódik látására. Barnum azonnal felelt a levélre s megtette a kis fiú kívánságát.

Bridgeportban egy szegény özvegy ment hozzá s elpanaszolta neki nagy nyomorúságát, hetvenöt dollárt kért kölcsön varrógépre, hogy nagyszámú gyerekeinek kenyeret kereshessen. Barnum átadta neki a pénzt, megígértve az asszonynyal, hogy keresményéből takarékoskodik s vissza fogja fizetni adósságát. Jó idő elteltével az asszony csakugyan összezsugorgatta a hetvenöt dollárt s elvitte Barnumnak. Ez örömet fejezte ki, hogy az asszony a gépet megvette, de még inkább a felett, hogy megtanult takarékoskodni. S ezzel a pénzt visszaadta neki, lelkére kötve, hogy fektesse valami biztos vállalatba.

Hogy reklámjairól milyen nevezetes alakká vált, mutatja a következő eset: Egyszer egy falusi ember jött a muzeumba s lefizetve a jegy árát, az üzletvezetőt megkérdezte, hogy hol van Barnum? Mikor megmutatták neki, egyenesen oda ment hozzá, jól megnézegette elől-hátul, jobbról-balról s aztán kifelé indult. Az üzletvezető megszólította, hogy ne menjen még, hiszen nem látta a muzeumot, a cseheltat, egyéb ritkaságokat s most éppen új előadás is kezdődik.

— Tudom — felelt az ember, de nem törődöm vele. Láttam Barnumot és ez megéri a pénzemet.

Nem egyszer őt magát is becsapták ügyes emberek s az ilyen eseteken igen jól tudott mulatni. Egyszer egy farmer azzal jött üzletvezetőjéhez, hogy cseresznyeszínű macskája van, adjanak érte 25 dollárt. Hamar megalkudtak, miután az eladó erősen bizonykodott, hogy a macska színe szakasztott olyan, mint a cseresznye. Hozza aztán az atyafi a macskát s e szavakkal teszi az üzletvezető elé:

— Elfelejtettem a multrók megmondani, hogy fekte cseresznyéről beszéltem. Az üzletvezető káromkodott, szidta az illetőt s ki akarta dobni. Barnum azonban, a ki történetesen jelen volt a vásárnál, nagyot nevetett és kifizette a macska árát.

Néhány hasonló eset után azonban nagyon óvatossá lett s ugyancsak emberére akadt benne az, ki lóvá akarta tenni. Valaki egyszer azt írta neki, hogy tud egy négert, a ki akármilyen nyomtatást éjszaka, vagy sötét pinczében is csak úgy elolvass, mint napvilágnál, olyan különösen van alkotva a szeme. Egy bizonyos heti bértért ez a néger hajlandó volna Barnumhoz szerződni. Barnum ezt írta vissza: «Elfogadom az ajánlatot, föltéve, hogy a négere nem vak».

És a néger csakugyan vak volt, a ki sötétben is tudta a vakoknak való domború írást olvasni

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Két verskötet. Sugár József «Hónapos rózsák» című adta ki versei kis gyűjteményét, mely apró szerelmi dalokból áll s mintegy függékül néhány epigramma-szerű kis vers van «modern dalok» címmel hozzacsatolva. (Ára 1 korona.) A dalokban vajmi keveset talál az olvasó, a mi érdeklődését megragadná; köznapiságok, igazi érzés nélkül s a forma művészetének is teljes hiányával. A «modern dalok» ép oly kevésbé modernnek, mint dalok, a szellemeskedés legolcsóbb s legűresebb faja vezette bennük a szerző tollát.

A szavak költészete s nem a szív és a képzelet az is, a mit Frank Zoltán «Lombsutlogás» című, Miskolcra megjelent kötetében találunk. (Ára 2 korona.) Gyakran eszünkbe juttatja e kötet Arany János «Póttai recept»-jét: eszünkön csengő szavak árja, a mező, az erdő, a növény- és madárvilág köréből vett hasonlatok tömkelege az egész, — a hangzatos szavak mögött azonban vajmi kevés a tartalom. A versírás e faja hajdan valószínű iskolá volt költészetünkben, eleget küzdtek ellene Arany, Gyulsi, Erdélyi János s más jelek: nekik köszönhető, hogy bár az efféle kiirtani sohasem lehet, hatás nélkül hangzik el ma már a csengő szó, ha eszme, érzés nem ad neki súlyt.

A székeleyek Amerikában. Udvarhely vármegye alispánja, dr. Damokos Andor kiadta az 1901. évről szóló terjedelmes jelentését, melyből arról értesülünk, hogy az udvarhelyi székeleyek immár Amerikába is kezdenek kivándorolni s ezzel a mind jobban erősödő áramlattal a rendelkezésre álló eszközökkel megküzdeni lehetetlen. Sajátságos jelenség azonban, hogy a lakosságnak nem annyira teljesen vagyonatlan része vándorol ki, hanem a jobb módúaknak tartott családok tagjai. Késztelen, hogy az illetőket sok esetben nem is annyira a nehézség megélhetési viszonyok, mint inkább az a remény vezeti Amerikába, hogy ott gyorsan megvagyonosodván, visszatérjenek. S mivel pár kívándorolt csakugyan küldött is már haza meglehetősen összegeket, ennek olyan hatása van a népre, melyet józan intésekkel ellensúlyozni nem lehet.

Eötvös Károly, mint színműíró. Eötvös Károly képviselő, ki az utóbbi években több kötetre menő kiváló becsű szépirodalmi műveivel gazdagította az irodalmat, most írói erejével a színpad felé fordul. A Magyar Színháznak vigjátékot ígért, melynek tárgya mint híres kriminálista ügyvédek fordult a kezén. Ennek a pörnek bonyolalmát és anyagát alkalmasnak találta «A furcsa válpör» cím alatt megírando vigjátékra.

A «Döntvénytar»-nak megjelent 88-ik kötete. A 368 oldalra terjedő, tárgymutatóval is ellátott könyv csupán a civiljogi elvi jelentőségű határozatokat tartalmazza. Kiadja a Franklin-Társulat, ára 4 korona.

A szikes talajok javításáról. Írta Herzfelder A. Dezső. Sok alföldi gazdát érdekelt dolgot olvashatunk az 59 oldalra terjedő, 24 ábrával is illusztrált füzetben, melyben szerző a szikes talajok keletkezéséről, elterjedéséről, az ellene való védekezést s a talajmosást tárgyalja, végül pedig felsorolja mind azon munkák címét, melyeket eddig a szikről s az ellene való védekezésről magyarul, vagy idegen nyelven írtak. A tanulságos füzet ára 1 korona.

Uránia színház. A fővárosban a nyári szünet után először az Uránia tudományos színház nyílt meg, augusztus 16-ikán. A magyar Alföld egyik nevezetese részét, Debrecent és a Hortobágyot ismeretű a színre került új darab «A délbabok hazója» című. A magyarárd szöveget Lovász János írta hozzá, a szemléltető részt, a fényképeket Haranghy György készítette. Az alföld természeti szépségei, az élet és a népszokás táru föl, meg a nagy alföldi város, Debreczen. A szöveg is érdekesen szól a város multjáról, közművelődési hatásáról, magyar voltáról, híres gazdaságáról és lakosságáról. A képek nyomban mutatják mindezt. Az 1848-as emlékek is beleszővődnek az «Uránia» új darabjába, de megkapjuk a mindennapi életet és alakjait a mozgó fényképekben, melyek hű nyüzsgésben apróságokig részletezik a képeket. A Hortobágy nagy gazda-

A KIRÁLY SZOBRAKÁK LELEPLEZÉSE VERSECZEN, AUG. 18-ÁN.

sági élete, a melyben nincs már szegénylegény, hanem jóra való dolgos ember, az alföldi mezei világnak egész forrongása, mulatságainak ép oly sajátos eredeti, mint változatos sorozata.

A lipótvárosi bazilika oltárképei. A lipótvárosi szent István-bazilika főoltára művészi faragvány lesz, de kétoldalt hatalmas oltárképek jönnek. Az egyik, melyet Benczúr Gyula fest, azt ábrázolja, a mint szent István feljárná szűz Máriának a magyar szent koronát. A másik kép feszület s ennek festésével a fővárosi tanács Stetka Gyula festőművészt bízta meg.

Műkiállítás Kolozsváron. Az Erdélyrészi Szépművészeti Társaság a kolozsvári Mátyás-szobor leleplezésekor rendezti első nagyobb műkiállítását, melyet október 12-én nyit meg. Az egyesület önénekből épített a műkiállításra alkalmas öt termet. A társaság a kolozsvári kiállításra szánt műveket (festményeket és szobrokat) Budapestre is összegyűjti s itt bírálja meg, a maga költségén szállítja Kolozsvárra. Erre a célra a Nemzeti Szalon engedte át raktárhelyiségét. Az egyesület műtárlatát valószínűleg maga a király nyitja meg. A műveket szeptember elsejéig kell beküldeni a Nemzeti Szalon helyiségébe. A beküldésre szánt művekről Kézői Kovács László (Ó-budai rakpart 4/b. szám alá) kér értesítést, a kit az Erdélyrészi Szépművészeti Társaság ez alkalomra itteni képviselővel bízott meg.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A felvidéki magyar közművelődési egyesület évkönyve. Felső-Magyarország legfontosabb művelődési egyesülete, a «Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület» kiadta az 1901/1902. évről szóló jelentését, a melyet Clair Vilmos főtáitár szerkesztett nagy gondnal és hazafias szellemben. E könyv is mutatja, hogy a F. M. K. E. bástyája a magyarságnak, a melyet egyrészt oltalmaz a nemzetiségi igazgatás ellen, ápolja a hazafias szellemet és játékonyságot gyakorol.

Az évkönyv annak a beszédnek a közlésével kezdődik, a melylyel Thurbóczy Vilmos elnök a tátrafüredi közgyűlést megnyitotta. Kimutatja aztán az egyesület központja, valamint a törvényhatósági választmányok által kezelt alapítványokat 180.771 korona összegben. A központ bevétele két év alatt megkétszereződött (1899-ben volt 15.903 korona, 1901-ben már 36.128 korona) s a takarékpénztárakban és értékpapírokban való vagyon is jelentékenyen növekedett. Az egyesületnek ez idő szerint 701 alapító, 231 örökös és 5948 rendes és pártoló tagát összesen 6880 tagja van; az év folyamán 349 új tag lépett be. Intézményei, a kisdédvők, gyermekmenházak, népkönyvtárak, olvasó- és daloskörök kifogástalanul működnek. Harminczöt kisdédvődjében évenként mintegy 1800 tótajka gyer-

mek részesül magyar szellemű gondozásban; ezenkívül állandóan segítyez egy népiszkola, melynél a magyar nyelv tanítóját fizeti, hét óvodát és egy menedékházat. Külön fejezetet szentel az évkönyv a megjutalmazott tanítók és tanulóknak. Az évkönyv száz tanuló megjutalmazásáról ad számot, a kik mindannyian hazafias tartalmu díszkönyvet kaptak jutalmul.

A műemlékek országos bizottsága legutóbbi ülésén Forster Gyula elnöklésével a hazai műemlékek fentartásáról tanácskozott. Több műemlék számára szükséges, hogy mielőbb gondoskodjanak róluk.

A bátyai városához oly rossz állapotban van, hogy helyreállítása sürgető. A bizottság teljesítendőnek találta a város kérelmét, hogy a városházát muzeummá alakítsák át és a költségek felerészét kész átvállalni, míg a költségek másik felét a muzeumok és könyvtárak főfelügyelősége adná. Az eperjesi plébánia-templom tornyának helyreállítására Wlassics miniszter ötvenezer koronát engedélyezett. Ez a munka a jövő esztendőre már kész is lesz. Késmárkon a régi szép Thököly-várat a város iparkodik buzgósággal és áldozatkészséggel jobb karba helyezni. A miniszter már segítette ebben a törekvésben huszezer koronával, a város most még újabb 21.000 koronát kér. Az ügy függőben maradt, mert a belügyminiszteriumnak az a terve, hogy a várban gyermekmenedékhely állíttassék föl s akkor a vár helyreállításának ügyét könnyebben lehet elintézni. Selmeczbánya város határozatot hozott, hogy a vár erődítéseinek egyik bástyatornyát rossz állapota miatt lebontatja. A bizottság a lebontást ellenzi és megbizta Aigner Sándor műépítőt az egész erődítési mű helyreállítási költségeinek kiszámításával. Ugyancsak Selmeczbánya kérte, hogy az ó-várat, a levéltárt és a muzeumot alkalmas állapotba helyezzék. A terv elkészítésével a műemlékek bizottsága szintén Aigner bízta meg. Az ó-várnak nevezett épületet a XIII. században épült vártemplom romjaiból 1515-ben alakították át. Az ülésen tárgyalta a dévéri vár romjainak megóvását és a dévai református templom szentélyének ügyét is. Ezt a város és az egyházközösség úgy, mint néhány év előtt magát a templomhajót, lebontatni kívánja; a bizottság azonban annak, mint becses műemlékek, muzeumi célra való fontartását javasolta. Targyalta továbbá a bizottság a vajdahunyadi vár, a jádki templom, a pozsonyi klarisszák, a körömcz-bányai vártemplom, a tordai plébánia-templom, valamint a honvármegyei ilahi templom román kapuja helyreállításának ügyeit. Wlassics miniszter jóváhagyta, hogy a kolozsvári ferenczrendi szerzeteseknek nagy műbecsű bíró és a maga méltóságán pártatlan étkező-termet 20.000 korona költséggel helyreállítsák. A műemlék a Hunyadiak idejéből származik.

A váci siketnéma-intézet jubileuma. A siket-némák váci országos tanintézete ez évben már száz esztendő. Jólétsi Császár András, a gőmőri nemes kezdeményezésére Ferencz király elrendelte az első siketnéma-intézet felállítását, mely 1802. augusztus 15-én nyílt meg. Az anyaintézet száz éves fennállását ünnepélyekkel fogják megünni október 19-én, a mely napra Wlassics közoktatásügyi miniszter az ünnep megtartását rendelte. Ezen a napon leleplezik Ferencz király és Császár András szobrát s felavatják az intézet 250 ezer koronán készült új épületét. Az ország összes siketnémáinak munkájukból kiállítás rendeznek, melyet a közoktatásügyi miniszter nyit meg. Előző napon, október 18-án lesz a tanártestület díszgyűlése, majd utána a siketnéma intézeti tanárok országos egyesületének közgyűlése. Érdekesnek ígérkezik a tanult siket-némák országos kongresszusa, mely e nemből első lesz Magyarországon, valamint október 18-án tartandó siketnéma bál és ismerkedési estély. Az ünnepség harmadik napja Jolsván fog lefolyni, a hol felavatják a Császár András emlékére emelt siketnéma iskolát, Jólészen pedig emléktáblával jelölik meg szülőházát. A jubileumra meghívják az ország összes vármegyéit, tudományos intézeteket, az országgyűlés minkét házát. Erre az alkalomra a váci siketnéma intézet tanári kara megírja az ország első siketnéma tanintézetének történetét.

Az országos tűzoltó-szövetség egri naggyűlése. Az országos tűzoltó szövetség tizenötödik naggyűlést Egerben tartotta e hó 17-ikén. Nagy számmal érkeztek vendégek az ország minden részéből. Több-kevesebb taggal képviseltette magát minden község, a hol csak tűzoltótestület van. Eger városa az alkalomból ünnepi díszet öltött.

A városához termében volt a gyűlés, s azon a megye és város társadalmi is részt vett. Örvy Ferencz képviselő, az országos szövetség alelnöke vezetésével folyt a gyűlés, melyet Kallay Zoltán főispán

üdvözölt. Majd *Óváry* Ferenc elnök mondott köszönetet Kállaynak, és hosszabb beszédben vázolta a tűzoltóság önjaját és bajait. *Majzik* Viktor alispán Heves vármegye törvényhatósága nevében, *Jankovics* polgármester Eger városa nevében üdvözölték a tűzoltókat. Ezután letárgyalták a napirendet. Elfogadták az elnöki előterjesztést, a mely a tüzerendészet reformálását illeti. Az 1903–1905. évekre terjedő költségvetésben a bevételt 40.731 koronában, a kiadást ugyanennyiben állapították meg. Nagy és hosszas vita támadt az országos választmány javaslatánál, mely szerint a 20, 25 és 30 éves tűzoltóknak szolgálati érmeket oszszanak ki. Ezt azonban ne csak önkéntes, hanem a fizetéses és köteles tűzoltók is megkapják. Végre abban állapodtak meg, hogy a köteles tűzoltókat e kitüntetésekkel kizárják. A nagy többségnek e határozata ellen *Breuer* Szilárd titkár főbebeszt jelentett be. Végül felolvasták az érkezett üdvözlő táviratokat *József* főhercegtől, *Széll* Kálmántól, kiket viszont táviratban üdvözöltek. A legközelebbi gyűlés *Szegeden* lesz. Megválasztották gróf *Széchenyi* Viktort elnöknek, *Óváry* Ferencet alelnöknek s ezután öt bizottsági tagot. A gyűlés után lakoma volt.

A Magyarországi Kárpát-egyesület keleti Kárpátok osztálya augusztus 16-ikán tartotta M-Szigeten huszonötödik közgyűlését a vármegyeház termében. *Münnich* Aurél országgyűlési képviselő elnököl, a ki megköszönte Roszner Ervin báró főispánnak az egyesület támogatását s méltatta Szigemeth Károly ügyvivő alelnöknek negyedszádon keresztül kifejtett sikeres tevékenységét. Máramaros vármegye és Máramaros-Sziget város nevében *Szabó* Sándor alispán, a helyi bizottság

Mezőgazdasági csarnok.

réséről *Lator* Sándor országgyűlési képviselő, a központi egyesület megbízásából *Fischer* Miklós iglói főgimnázium igazgatója üdvözlő beszédet s lelkes, hazafias hangjuk nagy tetszéssel találkozott. A közgyűlés után ebéd volt. Kirándulást rendeztek Rónaszékre, az Apaffy-akna megtekintésére és a Guttn-hegységre.

MI UJSÁG?

Szent István napja. A hívős nyárban forróvá és napsgarassá vált augusztus 20-ika Budapesten. A nemzeti ünnepre sok ezren érkeztek a vidékről, mert a vasutak zónadíját is leszállították erre a napra. Az ünnep ismét megkapta azt a színekben változó foglalatát, melyet távoli és különböző vidékek egészséges, derült, jó magyar világa nyújtott a multban Budapesten. Ma már a nagy város forgalmában nem oly feltűnő 60–70 ezer idegen megjelenése, de a szeretet, vagy mondjuk a kíváncsiság, megfigyeli és vonzalmával ajándékozza meg azokat, kik feljönnek meglátni az ország hatalmasan fejlődött fővárosát és hazaviszik innen a sokféleségről és meglepetésről az elbeszélni valót, azokkal a vásárolt mindenfélékkel, melyeket bizony nem a legutánságosabb áron és nem is kifogástalan minőségben juttat számukra az üzleti élelmesség. Augusztus 20-ikán csakis azokat az üzleteket nyitották ki, melyekre a közönség mindennapi szükségleteinél fogva rászorult. Ezeket is déiben bezárták. A középületek, sok magánházon a nemzeti zászló lengett. A reggeli órákban az utcák élénksége mind Budavár felé mozgott, a nagy ünnep szertartására a szépségekben egyre gyarapodó Budavár felé, mely pázsitos úde domboldalaival, friss palotáinak és monumentális épületeinek hatásával egyre növe vonzást érezteti a tősgyökeres pestiekre is. Sereg-

lettek Budára, a hová a Mátyás-templom harangjai oly érczes hangon hívtak. Most is szűk volt egész Budavára a seregletre. Katonaság és rendőrség tartotta fenn a helyeket, melyek a kormenét elvonuláshoz szükségesek.

Vasary Kolos bíbornok-primás végezte az egyházi szertartás főrészt. A szent Jobbot reggel 7 órakor vitték át a királyi palota szent István-kápolnájából a Mátyás-templomba a legnagyobb egyházi fényvel. A Mátyás-templomban gyűlekezett a hivatalos világ és a főváros közéletének előkelősége. A minisztereket *Lukács* László pénzügyminiszter képviselte, az országgyűlést gróf *Apponyi* Albert. A képviselőház elnöke. Minden hatóság, bíróság és a katonaság legfőbbjei megjelentek. Az ünnepi beszédet *Fekete* Ágost tolnai plebánus tartotta. A templomi énekek előadásában művészi erők működtek közre. Az ünnepély főrésze volt a szent Jobb visszavitele a királyi

Háziparcsarnok.

Iparcsarnok.

A VERSECI KIÁLLÍTÁSRÓL.

palota kápolnájába, a hol délután közszemlére tették ki a kristályüveg alatt levő ereklyét.

Bécsben a kapuczinusok templomában tartott isteni tiszteletlen megjelent gróf *Széchenyi* Gyula, a király személye melletti magyar miniszter a miniszterium tisztviselőivel, *Esterházy* Alajos herceg, a magyar testőrség kapitánya, *Benkeő* testőrfőhadnaggyal, *Jekelfalussy* altábornagy, a hadügy-miniszterium osztályfőnöke és sok Bécsben időző magyar arisztokrata, továbbá a magyar testőrség tisztjei és mások. A misét *Marschall* főlsezentelt püspök mondotta.

Az országban mindenütt s a külföldön, a hol magyarok nyaralnak vagy laknak, mindenütt vallásos és hazafias kegyelettel áldoztak a magyar nemzet ünnepén.

József Ágost főherceg a budai királyi lakban. *József* Ágost főherceg számára, *József* főherceg budavári palotájának átalakítása következtében a királyi rendeletből egész lakosztályt rendeznek be az új királyi palotában. A főherceg és neje *Augusta* főhercegnasszony lakása a palotának a Krisztina-városház néző oldalán lesz és novemberre egészen berendezik. *József* Ágost főherceg honvédszár-őrnagyi rangban van most Budapestre helyezve s valószínűleg állandóan Budapesten lesz udvartartása.

A budai királyi palota díszai. A Szent István-napra feljött sok idegen nagy tömegben özönlötte el a budai várat, mely a főváros leghatalmasabb nézni valóit nyújtja a szép Mátyás-templommal, a templomot övező tornyos bástyákkal, a pompás lépcsőzettel és odább a nagyszerű királyi palotával. A palota építését már befejezték. Csak egy helyen, a hol az úgynevezett Stóckel-palota volt, dolgoznak még a kőművesek, a hol a palota őrségének számára emelnek díszes épületet. Az udvari kápolna hátsó

résén pedig kőfaragók, szobrászok készítik a nagy dísz-kutat, melynek bronz szobrai Mátyás királyt tüntetik föl vadászatban. A Szent-György-tér talajának leásását is bevégezték, Szent-István napra rendezték. A királyi palotában most a belső berendezések folynak, ezekkel 1904-ben készülnek el. Legutolsónak marad a *Mátyás-terem* berendezése. A hatalmas és magyaros stílus terem egyik érdekessége lesz a kolozsvári Mátyás király-szobor fél életnagyságú mása, a melyet *Fadrusz* János mintáz. A szobrot bronzba öntve állítják fel a teremnek valamely megfelelő helyén. A szobron kívül hat óriási falfestmény készül Mátyás király életéből vett eseményekről. A festések tervezésével az építés vezetésége *Benczúr* Gyulát bízta meg, tetszésére hagyva a tárgy megválasztását. *Benczúr* most dolgozik a vázlatokon, a melyeknek kivételéhez csak a királyi döntése után fog hozzá. A magyar művészet különben az egész palotában kizárólagosságot élvez s a berendezéseknél is kizárólag magyar anyagot használnak. Az építés vezetősége az építési alap terhére a tavaszi tárlaton tudvalevőleg 50.000 koronát meghaladó vásárlást tett, (azon kívül, a mit a kultusz-miniszterium vásárolt a királyi magánpénztára számára) s e műtárgyak elhelyezését is megkezdtek. Legtöbb munkát adnak most a dunai homlokzaton épülő dísztermek. Ezek lesznek a palota főekességei. Falazatuk tiszta márvány, pazar díszítéssel.

Iparcsarnok.

Három művészi zászló. A király a budai vártemplomnak három remekművű zászlót adományozott. Az első Nagy Boldogasszony, a másik Szent István és a harmadik Szent László zászlaja. Mind a hármat *Roskovics* Ignác jeles festőművész tervezte. Nemzeti színű nehéz selyemből készülték és mindeniken rajta van a zászló szentjének alakja. A „Jó pásztor”-ról elnevezett zárda tagjai hímézték a zászlókat, melyeket *Kohl* Medárd dr. püspök augusztus 19-ikén szentelt föl a vártemplomban. Először a Szent-István-napi kormeneten használták.

Kossuth századik születésnapja. Szeptember 19-ikének, Kossuth századik születésnapjának megünnepére nagy arányban folynak az előkészületek. Budapesten a függetlenségi országgyűlési párt és egy polgári bizottság rendezi az ünnepélyeket. Révész vezér közgyűlési határozat szerint Budapest főváros s a polgármesterei és tanácsa jelenlétében helyezik el Kossuth mauzoleumának alapkövét. Az ünnepélyek e részét a főváros hatóságai rendezik, mely a Kossuth szobrára és síremlékére begyűlt összeget kezeli. Budapest főváros tanácsa meghívta az ünnepélyre az ország összes törvényhatóságait, kérve, hogy minél számosabb taggal képviseltessék magukat. Meghívta a képviselőházat is. A meghívás következtében a Ház elnöke, gróf *Apponyi* Albert következő felhívást intézett a képviselőkhöz:

„A képviselőház ülésai szünetelvé, a Ház nincs abban a helyzetben, hogy a meghívó tárgyában határozhasson. Minthogy azonban az 1895–96-iki országgyűlés képviselőháza testületileg részt vett Kossuth Lajos temetésén és minthogy semmi kétségem sem lehet az iránt, hogy a jelenlegi képviselőház hasonló kegyelettel viseltetik ama nagy férfi emléke iránt, kinek a nemzeti újjászületés körül szerzett elévülhetetlen érdemeit nem csupán a történelem örökíti meg, de minden magyar ember

szívében őrzi, abban a biztos tudatban, hogy a képviselőház szándékai szerint cselekszem, hálalozni minőségemben hivatalosan fogok az ünnepen megjelenni, és eljárásonak utólagos jóváhagyását fogom a Háztól kérni. Azon képviselőtársaimat, a kik ez alkalomból hozzám csatlakozni kívánnak, fölkérem, hogy szeptember 19-én délelőtt 11 óráig lehetőleg magyar díszruhában a Sándor-utcai képviselőház helyiségeiben gyűlekezni sziveskedjenek.”

A képviselőház a Wesselenyi-szobor leleplezésén. A képviselőház elnöksége tudatja a képviselőkhöz, hogy Wesselenyi Miklós báró szobrának ez év szeptember hónap 18-án Zilahon megtartandó leleplezési ünnepélyére a képviselőház meghívott. Felkérnek a képviselőket, a kik az ünnepélyen megjelenni óhajtanak, azt ez évi szeptember hónap 1-ig a képviselőház elnöki irodájában bejelenteni sziveskedjenek. A jelentkező képviselőket valószínűleg *Dániel* Gábor képviselőházi alelnök vezeti a leleplezésre s a képviselőház nevében koszorút helyez a szoborra.

A kolozsvári Mátyás-szobor. Október 12-ikén leleplezik le Kolozsvárt Mátyás király lovasszobrát. *Fadrusz* János művéhez most építik a hatalmas talapzatot, mely hat méter magas bástyát ábrázol, hozzá kölépcsők vezetnek. Várják az ünnepre a királyt is. A régi város nagy pompára készül. Szépnek ígérkezik a királyi pavillon góthikus stílusban, és a királynak, meg a főrendiház és képviselőház meghívott tagjainak fog néző helyül szolgálni. Czimer-tani hűséggel díszítik a teret életnagyságú páncélos alakokkal és obeliszekkel. A pályaudvartól egész a Mátyás-térig rendkívül gazdag és szintén korhű díszszel látják el az egész utat. Az ünnep rendezését gr. *Béldy* főispán vezeti. A kolozsvári földművelők arra készülnek, hogy mikor az uralkodó megérkezik, aranyzemű buzakalászlókat font koszorút nyújtanak, az ország legnagyobb földi kincsének jeléül.

Rákóczi-kiállítás Kassán. Kétszáz éve II. Rákóczi Ferenc szabadságharcának. A felvidék akkori fővárosa, a kurucz *Kassa* a jövő évben Rákóczi-kiállítást rendez egykorú ereklyékből, a mely az 1670-ben kezdődő s a szatmári békével végződő szabadságharcokról történelmi és régészeti képet adjon a szemlélő utókor kegyeletének. A kiállítás védnökségét eddig gróf *Apponyi* Albert a képviselőház elnöke, dr. *Bubics* Zsigmond, Kassa tudós püspöke, gróf *Csáky* Albin a főrendiház elnöke, gróf *Károlyi* Sándor és gróf *Zichy* Jenő valóságos belső titkos tanácsosok vállalták el. A kiállítás előkészítő bizottsága felkéri mindazokat, a kik a Rákóczi-korra vonatkozólag (1670–1711-ig) bármennyű ereklyék felett rendelkeznek, hogy azok átengedésével járuljanak hozzá a kiállítás sikeréhez és sziveskedjenek ebből szándékukat *Gerlóczy* Gézával, mint az előkészítő bizottság elnökével (*Kassa*, Fő-utca 4.) közölni. Köszönettel vesz a bizottság oly értesítést is, mely fölvilágosítást nyújt arról: hol találhatók a kurucz szabadságharcokra vonatkozó ereklyék.

A munkás segélyező pénztár hirdetése képen. *Daranyi* földművelési miniszter a földművelési munkások javára nevezetes emberbaráti intézményt alapított, mely filléres befizetésekkel biztosít betegápolási, temetkezési költségeket, sőt nyugdíjat mind azoknak a munkásoknak, kik belépnek a törvényileg biztosított országos egyesületbe. A miniszter az intézmény megismertetésére népszerű magyarázatokat nyomtatott, a hatóságok legtöbbjeinél is oda-hat, hogy azok minél jobban megértessék a célt s minél többen vegyék igénybe saját érdekében a segélyezés új forrását. Arra is kiterjedt figyelmre, hogy az erre vonatkozó, országszerte közzéteendő hirdetéseket oly képes nyomtatások adják tudtúl, melyeken a kép is szóljon. A falragaszokra szánt hirdetett pályázatot. Az első díjat *Kollár* Gusztáv rajztanárjelölt nyerte meg. Ezt a miniszter mint kiválóan sikerült művet sokszorosítottja s kifüggesztik a hivatalos épületeken, vasúti termekben s mindenütt, a hol a nép tömegesebben megfordul. A kép kifejezőn hívja fel az érdekelteket az intézményre, mely a munkaképzettség idejére évi nyugdíjat ajánl, mely a babja jutottat attól kezdve gyámoltja, hogy tagul beiratkozott.

Jutalomdíjak csejlovés és kardvívásra. *Szemere* Miklós képviselő, az ismert sportférfi, két díjat, egyenkint 5000 koronával tűzött ki csejlovésre és versenyvívásra.

A csejlovés 1903 május havában lesz Budapesten. Résztvehet, társadalmi állásra való tekintet nélkül

Erdélyi fényképe után.

BUCSUZÁS AZ AMERIKAI MAGYAROKNAK KÜLDÖTT ZÁSLÓTÓL BUDAPESTEN, A KELETI PÁLYAUDVAR ELŐTT.

mindenki, a ki 1880. január 1-ő óta született és a becsület ellen nem vétett. A csejlovés katonai fegyverekkel fog végbemenni. Nevezés fejenként 20 kor. Nevezési határidő 1903. április 15. A tétet kétharmadát a második legjobb lövő kapja, egyharmadát pedig a harmadik legjobb lövő. A versenyvívás is a jövő májusban lesz, 1880. január elseje óta született fiatal emberek közt; vívómesterek nem vehetnek részt. A vívás Keresztény-féle rendes magyar vívókardokkal fog végbemenni. Nevezési határidő 1903. április 15. Tét fejenként 20 kor. A tétet kétharmadát a második legjobb vívó kapja, egyharmadát pedig a harmadik legjobb vívó.

Honvédtisztek és Szondy György. A drégeli vár háromszázötven év előtti védelmének és Szondy György hősi halálának emlékéit a mult hetekben álták meg. A 16-ik honvéd-gyalogezred tisztikara is lerótta a tiszteletet a hősök iránt. Az ünnepély idejében dandárgyakorlaton voltak Léva környékén, s nem vehettek részt az emlékünnepeken. A napokban csapatosan megjelentek, megnézték a csata-teret, s tanulmányozták a vár rendszerét, a törökök hadállását és az ostromot.

*Több felől hozzánk érkezett tudakozódásokra fölemlítjük, hogy a „*Vasárnapi Ujság*” előfizetői a „*Politikai Újdonságok*”-at mellék-lapjával, a „*Világkrónika*”-val együtt negyedr-évre 2 korona, félérre 4 korona előfizetési árnak kiadóhivatalunkhoz (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.) való utólagos beküldésével megrendelhetik.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. *Plósz* PÁL egyetemi tanár vasárnap, augusztus 18-ikán temették el a kerpesi-úti temető halottas házából. A ravatal körül, mely dűsan ékesítve volt koszorúkkal, ott voltak az elhunyt tudós fián és leányán kívül öccsei, *Plósz* Sándor igazságügy-miniszter és dr. *Plósz* Béla állatorvosi főiskolai tanár családjaikkal, nővére, öz. *Kanitz* Agostonné; az egyetem hatóságainak képviselői: *Vécsey* Tamás rektor, *Bókay* Árpád orvoskari, *Fröhlich* Róbert bölcsészeti kar dékánok s számos egyetemi tanár, köztük az elhunyt egykori mestere, *Tóth* Károly, legjobb barátja, *Lengyel* Béla, *Högyes* Endre stb. A megemlégetést *Udovay* Lajos rektor képviselte. Jelen volt még a fővárosi orvosi kar számos tagja, köztük *Müller* Kálmán, a Rókus-kórház igazgatója, továbbá *Márkus* József főpolgármester s az elhunyt barátainak, tisztelőinek nagy száma. Az egyházi szertartást *Kanovits* B. Mór józsefvárosi plébános vezette. *Bókay* Árpád orvoskari dékán a fakultás nevében meleg szavakkal búcsúztatta el elhunyt tanártársát. A halottszózatból a koporsót hatfogatú kocsi a sírhoz vitték, a hol *Morelli* orvostanhallgató az egyetemi ifjúság nevében mondott fölötté búcsúztató beszédet.

Öz. *Lukács* BÉLA, szül. Gajzágó Fatime, s néhai kereskedelmi miniszter özvegye meghalt Tatra-Füreden, e hó 15-ikén 49 éves korában.

A derék és nagyműveltségű nő, néhai Gajzágó Salamon főszámvivőszéki elnök leánya, másfél év múlva követte megátó véget ért férjét a halálba. Holttestét Budapestre hozták és itt e hó 18-ikán délután temették el. A temetésen ott volt *Lukács* László pénzügyminiszter, *Lukács* Antal főrendiházi tag, táblabíró, a rokonságból: *Láng* Lajos miniszter, a kereskedelmi minisztérium főbb tisztviselőivel, képviselők, s a közélet, a kereskedelem, ipar sok képviselője. Az egyházi szertartást *Kanovics* Mór józsefvárosi apátplebánus végezte.

Dr. *SCHENK* SÁMUEL LIPÓT, a bécsi orvosi egyetem volt tanára meghalt 62 éves korában. Nevét négy évvel ezelőtt világhírűvé tette az a merész elmélete, melyet tudományos könyvben is fejtegetett, hogy tudniillik a születendő gyermek nemére az életrend is bizonyos meghatározott táplálkozás döntőleg hat. Az egész világon nagy feltűnést tett ez, sokan fordultak hozzá — mondják, hogy az orosz császár is — de biztos eredmények nem igazolták Schenk elméletének igazságát. A bécsi egyetem tanácsa pedig éles nyilatkozatban kelt ki az ellen a mód ellen, a hogy Schenk fölfedezését közzétette és az egyetem orvosi kara rosszallását fejezte ki azon, hogy Schenk tudóshoz nem illő módon reklámot csinált állítólagos fölfedezésével. Végre Schenk kénytelen volt 1900 elején hosszabb szabadságot kérni, majd nyugdíjazása következett. Schenk különben érdemes tudós volt, s ki több élettani munkát írt s ezekért az osztrák császári akadémia is tagjává választotta. Schenk Magyarországon Ürményben született 1840-ben, középiskoláit Budapesten végezte, huszonöt éves korában ment Bécsbe, hol 1873-ban rendkívüli egyetemi tanárrá és a bécsi egyetem embriológiai intézetének főjévé nevezték ki. Miután állásáról le kellett mondania, visszavonult a stájerországi Schrambergbe. Ott érte utol a halál.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *Zoén* ENDRE kegyesrendi pap, szegedi házfonók 52 éves korában Szegeden. Harminezket évig működött mint tanár s legutóbb a rend szegedi főgimnáziumában a hittant és a természetrajzt tanította. Tagja volt a Dugonics-Társaságnak is. — Dr. *MILÉNYI* GYULA, pápai prelátus, prépost, pesti főesperes, váci kanonok, 58 éves korában Vácson. — *MÁNDICS* PÁL nyug. honvédszázalvezredes 68 éves korában Pomázon. Az elhunytban *Luppa* Péter országgyűlési képviselő a sógorát gyászolja. — *MOLEZS* ANTAL királyi vívó plébános Budapesten, hol gyógyulást keresett, 59 éves korában. — *ILINTZKY* GYULA feketeadósi görögkatolikus lelkész 59 éves korában. — *Komjónai* SZERZŐ MÁTYÁS dr., volt országgyűlési képviselő és megyebizottsági tag 69 éves korában Budapesten, holttestét Kerynjára szállították. — *MICSIKAT* JÁNOS selmeczbányai evangélikus liceumi tanár 55 éves korában. — *SCULÉRTY* EDZ ügyvéd, 48-as honvédszázados, Bács-Bodrogmegye volt törvényészki ülnöke és tiszteletbeli főügyésze Hódáságon 81 éves korában. — *MISPL* ÁKOS negyvennyolcos honvédtizedes 71 éves korában Csetnekben. — Dr. *SCHWARZ* FRIEDRICH pécsi közpórházi főorvos 54-ik évében

A szállítandó tárgyak jegyzéke.

Mennyiség	Megnevezés	Az árak ajánlan- dók	Mennyiség	Megnevezés	Az árak ajánlan- dók
400 készlet	báránybélés	1 készlet	2000 darab	tűzvédelmi lövészjelvény	1 darab
400 .	prémes kabátokhoz	.	3100 .	kormányos jelvény az utas-csapatoknál, vagy munkás- jelvény a vasúti és távíró ezrednél (új minta)	.
600 .	prémes ulánákhoz	.	49000 .	gyalogági .	.
3000 .	prémgallér	.	13000 .	lovassági .	.
2350 pár	új-prém	1 pár	5000 .	jelzőkürt-zsinór	.
1150 készlet	mente-prém	1 készlet	2000 .	ulánka-rojtók	.
26000 darab	altiszti jegyzék-tárcza (új minta)	1 darab	68000 .	attila-rózsácskák	100 darab
42000 .	rohamsíj csákókhöz és kalapokhoz (huszár-csákó kivételével)	.	100000 .	feketesárga zsinórtat magyar nadrághoz	1 méter
4400 .	lőszörbokrétá rózsával, tábori és vartűzvédelmi	.	85000 .	kékeszürke	1 készlet
100 .	csákókhöz	.	7000 .	barna	.
2500 .	fekete	.	3500 .	revolvertartó-zsinór rugós kamó nélkül	1 darab
70 .	vörös	.	650 .	verők nélkül	.
2000 .	fekete	.	700 .	verőhüvely	.
50 .	vörös	.	2500 .	verő	.
5600 .	tollbokrétá kalapokhoz	.	450 .	jelzőkürt fuvókával	1 darab
8500 .	fez bojtjal	.	3000 .	.	.
50 .	közönséges fez-bojt	.	40 .	.	.
400 .	buzdúvörös	.	6500 .	kas	.
400 .	fehér	.	100 .	bőr	.
250 .	sötétkék	.	110 .	abroncs felső	.
350 .	világos	.	550 .	abroncs alsó	.
300 .	hamuszürke	.	3800 .	szűrt abroncs	.
440 .	császársárga	.	130 .	hur	.
250 .	sötétzöld	.	700 .	szűrtörűdák csavarokkal a rézdobokhoz	.
450 .	buzdúvörös	.	100 .	szűrtörűdák csavarokkal az aluminium	.
300 .	fehér	.	.	dobokhoz	.
300 .	világoskék	.	.	hordkamó	.
200 .	eseresnyepiros	.	.	.	.
600 .	sötétkék	.	.	.	.
1600 .	felszerelt pikkelyes állsij	1 pár	250 .	fuvóka a jelzőkürtökhöz	.
1900 .	szemernyő szegélyzet	1 darab	11000 .	lovakaró szíj nélkül	.
1000 .	tarajfedő	.	20000 .	szűrtörűdák szíj nélkül	.
900 .	tarajsin	.	22000 .	kézvédők	.
1400 .	szas	.	1000 .	hordkötél az 5 ember részére készült főzőedényhez	.
1050 .	oldalvilla	1 pár	45000 .	spárgaheveler a tölténytartó bőrdobhoz	1 méter
100 .	felszerelt pikkelyes állsij	.	40000 .	zsinórtat a hordozható sátor-felszereléshez	.
650 .	szemernyő szegélyzet	1 darab	6500 .	kötőfák	1 darab
100 .	bokrétá láncoccska, sárga	.	4000 .	lő-béklyó	.
2600 .	szas szamjegy nélkül a csapákhoz	.	9000 .	itató heveder	.
24000 .	csákó-sas, a huszárság, tábori és vartűzvédelmi kivételével	.	70000 .	esővek	.
3200 .	csákó-sas, szamjegy nélküli a tábori és vartűzvédelmi csákókhöz	.	600 .	esücs	.
2100 .	szas szamjegyvel huszár-csákókhöz	.	145000 .	olivák a hordozható tábori felszereléshez	.
25500 .	csákórózsák (a huszár-csákó rózsák kivételével)	.	100 .	fanyél a sátorhoroghoz	.
3200 .	rózsás huszár-csákókhöz	.	2300 .	facsovékek a lő-álláshoz	.
100 .	rózsás a lőszörbokrétákhoz	.	11800 .	dragonyos	1 pár
17000 .	fémrózsás a tábori sapkákhöz (új minta)	.	7500 .	huszár	.
11500 .	pakfong-számok csákó- és csapka-sasokhoz	.	27000 .	tű a hátú és szerzám-bőrdobhoz	1 darab
4300 .	pánczélláncoccska oroszlanfejekkel	.	6000 .	faszög a bőrlábeliekhez	1 kg.
1300 .	jelvény vadász-csapatoknak a kalaphoz	.	75000 .	csipőpatkó 10 szöggel	1 pár
1600 .	jelvény a tiroli császár-vadászoknak a kalaphoz	.	2300 .	darab	1 darab
5600 .	tölténytartó	.	3800 .	csat	.
1600 .	szárnyas kerék	1 pár	2000 .	tövis nélkül	.
2300 .	lovassági lövész-jelvény	1 darab	2000 .	tövisvel	.
200 .	távirás-jelvény	.	2000 .	tojáscsátok	.
2800 .	irányító-kittintetés a tűzvédelmi részére	.	1600 .	karikák	.
1400 .	munkás-kittintetés az utasoknál	.	2500 .	kettős gombok	.
40000 .	deréksíj-csat	.	2500 .	szegecseléshez	.
40000 .	kamó a gyalogsági deréksíjhoz	.	2100 .	rugós-kamó	.
50000 .	igazolványi sárgaréztok	.	500 .	hordó-kamó	.
10000 .	kis karikák	10 darab	2500 .	szűrtörűdák csavarok nélkül	.
6000 .	nagy karikák szögessel	100 darab	2500 .	pót-rugós-kamó	.
1550000 .	simá sárga	.	3000 .	huzó-csavarok	.
360000 .	simá fehér	.	2000 .	simá gyűrűk csavaranyával	.
2000000 .	simá nagy	.	1000 .	szűrtörűdák csavaranyával	.
600000 .	simá kicsi	.	2000 .	szűrtörűdák csavaranyával	.
650000 .	simá nagy	.	10000 .	csak tövis nélkül	.
230000 .	simá kicsi	.	300 .	tartóhorog a M. 1877. lovassági kardokhoz	.
115000 .	sárga	.	1600 .	csat a fegyversíjhoz	.
20000 .	sárga	.	200 .	szíj-kamók az ismétlő-karabélyhoz	.
150000 .	fehér	.	4000 .	rugós-kamók a revolver-zsinórtathoz	.
20000 .	fehér	.	600 .	nyeles tábori kamók	.
45000 .	sárga huszárgomb (oliva)	.	4000 .	lábnyűg	.
40000 .	fehér huszárgomb (oliva)	.	1800 .	lovagló-szárak (állazó-lánc kamók nélkül)	.
210000 .	fekete	.	2500 .	állazó-lánc kamók	.
350000 .	fehér	.	2000 .	állazó-lánc	.
135000 .	fekete	.	1000 .	kengyelvas	.
150 .	világoszürke	.	6500 .	kötőfák-lánc	.
200 .	sárga	.	450 .	bőrkötőfák a nyereghez	.
75000 .	bőr	.	400 .	csavarokkal	.
130000 .	gyapjú	.	5000 .	nyereg-részek nyers marhabőrből egész bőrből kirajzolva	1 készlet
11000 .	csákó paszomány	1 méter	7500 .	gyalogági főzőedények (bográccsal) fedők nélkül	1 darab
13000 .	káplári	.	8500 .	fedők egészre a gyalogsági főzőedényhez (új minta)	.
1600 .	örmesteri	.	226 .	fedők egészre a gyalogsági főzőedényhez (rég. minta)	.
18000 .	örmesteri gallérpaszomány	.	1000 .	vizes-kanna	.
11000 .	aranyozott karpaszomány	.	1200 .	lovassági főzőedény	.
32000 .	karajutás	.	95000 .	evő-sajka fedővel	.
7000 .	egyes önkéntesek és önként tovább szolgáló	.	250 .	kávé-ndagoló mérce	.
15000 .	örvezetők részére	.	1600 .	szakasz lámpa	.
3500 .	világoskék	.	600 .	(új minta)	.
7500 .	feketesárga	.	100 .	bogrács a gyalogsági főzőedényekhez	.
2250 .	nyakzsinór	.	10000 .	csomagoló vászon	1 méter
300 .	barna	.	400 .	sapka	1 darab
130000 .	attilazsinórtat (huszárnadrágokhoz és vállsajtához)	1 méter	100 .	kabát	.
6500 .	vitéz-kötés gyapjúból, huszár-csákókhöz	1 darab	200 .	ujjas	.
4300 .	gyapjuzsinór a vadász-kalapokhoz (új minta)	.	20 .	téli nadrág csattal	.
14000 .	zsinórtat csákókhöz, csapákhoz és sapkákhöz	1 méter	600 .	téli nadrág csat nélkül	.
6000 .	váll-zsinórtat prémes kabátokhoz és prémulánkákhöz	1 darab	400 .	zsebkendő kétkönyomás gyapotszövetből fegyverek részére	.
38000 .	slaklávörös lövész-jelvény-zsinórtat	.	100 .	nemez-csizmák	1 pár
7000 .	fűzőlő lövész-jelvény-zsinórtat (új minta)	.	.	.	.

35. SZÁM. 1902.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 31.

49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és a Vasárnapi Ujság kiadása 24 koronára, a Vasárnapi Ujság kiadása 12 koronára, a Vasárnapi Ujság kiadása 8 koronára, a Vasárnapi Ujság kiadása 5 koronára. A Vasárnapi Ujság kiadása 10 koronára, a Vasárnapi Ujság kiadása 5 koronára. A Vasárnapi Ujság kiadása 10 koronára, a Vasárnapi Ujság kiadása 5 koronára.

POZSONY ÉS A MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLÍTÁS.

A „GAZDASÁGI Egyesületek Országos Szövetsége,” mely programja egyik fontos pontjául fölvetve az ország különböző városában tartandó országos mezőgazdasági kiállítások rendezését, az 1899-iki szegedi kiállítás nagy sikerén felbuzdulva, az idén Pozsonyban rendez nagyszabású s rendkívül érdekesnek ígérkező kiállítást, mely szeptember 7-ikén nyílik meg. A míg Szeged, mint a nagy magyar Alföld déli részének központja volt kiválóan alkalmas ily kiállítás színhelyéül, Pozsonyt az ajánlotta, hogy e város az ország nyugati részének szellemi és gazdasági életére bir nagy fontossággal.

A kik az ország különböző részeiből a kiállítás alkalmára Pozsonyba rándulnak, látni fogják, mennyire szerencsésen választotta e helyet a kiállítás rendezőse. Mert Pozsony kétségkívül egyike az ország legszebb fekvésű s épít-

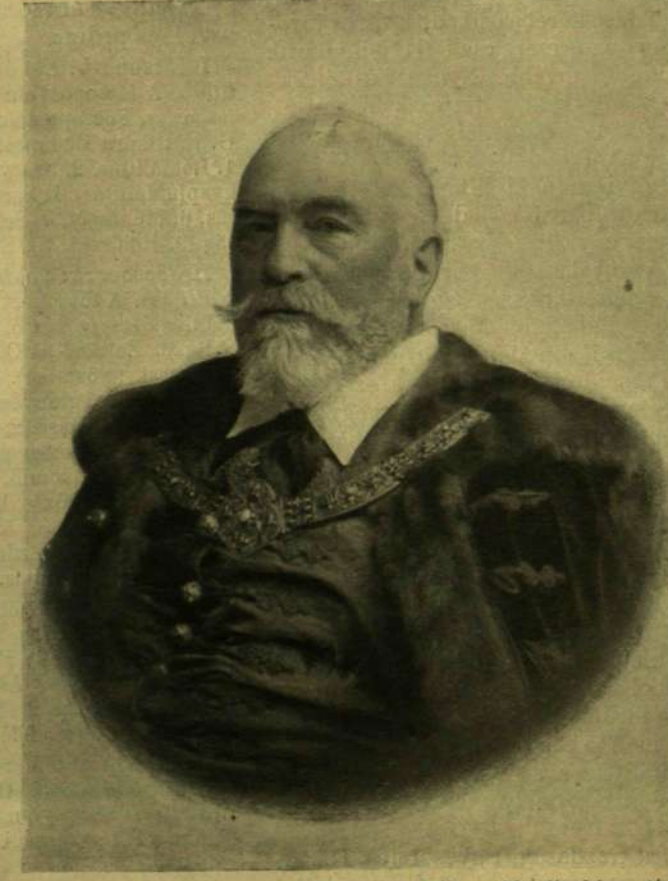
kezésében is legimpozánsabb városainak. Akárhonnan közelíti is meg az utazó a várost, mindig szép, megragadó az a kép, a mely elébe tárul. A vasútról jöve már messze feltűnik a sajátos formájú, négyszögletes, négy sarkán négy csomka toronnyal ékes, romban heverő vár, egyike hazánk legismertebb épületeinek. Közeledve kibontakozik a várhegy oldala, sűrűn beépítve apró házakkal, melyek közül komor méltósággal emelkedik ki az ősi székesegyház, Pozsony legnevezetesebb műemléke, melynek magas tornyán ott van még a hajdani koronázások emléke: a magyar korona. Ez épület alatt terül a város, melynek a pályaudvar felé robbogó vonatról egész képe szemünk elé tárul, a mint a várhegyről lefolyva betölti a Duna mentén elvonuló síkság szegélyét, egy-egy nyúlányával messzebb is behatol a síkba s egész az éjszak felől emelkedő magasabb hegyekig ér. Ez a vasútról nyert kép egyike a legszebbeknek a budapest-marcheggyi vasúti vonalon: előterében

pompás szőlők s a lombos fákkal beárnyalt Kálvária-hegy, közepében a város tornyai, magas épületei, háztetői, háttérben pedig az ezüst-fényű Duna s rajta túl a híres szép liget sötétlő fái. Egy-egy régi formájú torony, kettős háztető az ősi városra vall, a karesű gyárkémények tekintélyes száma pedig modern életre, pezsgő munkásságra a régies keretben.

Bejutva a városba, a vasútról is, a hajóról is, az első lépésnél teljesen modern izlésű városban találjuk magunkat. A vasúti vendég a széles, boulevard-szerű Stefánia-úton keresztül jut a városba, majdnem csupa magas, modern építkezésű ház között s az illúziót fokozza az uton végig csilingelő villamos vasút is. A Stefánia-út végén balról Frigyes főherceg palotája, a Mária Terézia-korabeli barokk izlésben épített, hatalmas, mansarde-os Grassy-palota ragadja meg figyelmünket, jobbról pedig a város legújabb része, a nyájas kis nyaralókkal, zöldelő lombokkal integető

Strelisky fényképe után.

Koller utódai fényképe után.

FRIGYES FŐHERCEGE, A POZSONYI KIÁLLÍTÁS VÉDNÖKE.

DARÁNYI IGNÁCZ, A POZSONYI KIÁLLÍTÁS DÍSZELNÖKE.

* A vászonbetéthez szükséges belésvászon a katonai kincstártól szerzendő be méterenként 42 fillér árban.

* Önkéntes előtti és után a gyáros telepen meg fognak vizsgáltatni az illetékes ruháztár részéről.